

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 14 · 8. november
Sesjonen 2018–2019

Møte torsdag den 8. november 2018 kl. 10

President: Tone Wilhelmsen Trøen

Dagsorden (nr. 14):

1. Redegjørelse av utenriksministeren, samferdselsministeren og arbeids- og sosialministeren om viktige EU- og EØS-saker
2. Innstilling frå næringskomiteen om Endringar i stiftelseslova (tilgang til opplysningar i Folkeregisteret)
(Innst. 27 L (2018–2019), jf. Prop. 112 L (2017–2018))
3. Innstilling fra finanskomiteen om Endringer i skatteloven mv. (utleie av fartøyer mv. i rederiskatteordningen) – Stortingets skattevedtak om tonnasjeskatt
(Innst. 24 S (2018–2019), jf. Prop. 104 LS (2017–2018))
4. Innstilling fra finanskomiteen om Endringer i skatteloven mv. (utleie av fartøyer mv. i rederiskatteordningen)
(Innst. 23 L (2018–2019), jf. Prop. 104 LS (2017–2018))
5. Innstilling fra finanskomiteen om Samtykke til å sette i kraft en protokoll om endring av overenskomst av 23. september 1996 mellom de nordiske land til unngåelse av dobbeltbeskatning og forebyggelse av skatteunndragelse med hensyn til skatter av inntekt og formue, undertegnet i Helsingfors den 29. august 2018
(Innst. 26 S (2018–2019), jf. Prop. 114 S (2017–2018))
6. Innstilling fra finanskomiteen om Endringer i finansforetaksloven (forsikrings- og pensjonsforetaks investeringer i forsikringsfremmed virksomhet)
(Innst. 22 L (2018–2019), jf. Prop. 98 L (2017–2018))
7. Innstilling fra finanskomiteen om Endringer i finansforetaksloven mv. (andre betalingstjenestedirektiv)
(Innst. 25 L (2018–2019), jf. Prop. 110 L (2017–2018))
8. Interpellasjon fra representanten Grunde Almeland til justis-, beredskaps- og innvandringsministeren:
«Den siste tiden har mediene fortalt om flere grove tilfeller av hatkriminalitet. Det er fortsatt store mørketall for denne type saker. Altfor mange anmelder ikke. Flere interesseorganisasjoner har uttrykt bekymring for at riktig behandling av saker om hatkriminalitet i stor grad avhenger av hvor i landet du befinner deg – dette til tross for at saker om hatkriminalitet skal prioriteres i alle våre politi-

distrikter. Et av målene i handlingsplanen «Trygghet, mangfold, åpenhet» fra 2017 er at saker om hatkriminalitet skal sikres lik behandling uavhengig av bosted.

Hva vil regjeringen gjøre for å sikre at arbeidet mot hatkriminalitet er en prioritert oppgave i alle politidistrikter, og at alle saker får lik behandling i alle politidistriktene?»

9. Referat

Presidenten: Representanten Lars Haltbrekken vil fremsette et representantforslag.

Lars Haltbrekken (SV) [10:00:26]: På vegne av en tverrpolitisk allianse mellom Jon Gunnes, fra Venstre, Une Bastholm, fra Miljøpartiet De Grønne, og meg selv – og alle Bymarkas venner i Trondheim – vil jeg framsette et forslag om å be regjeringen utrede en egen bymarklov for Bymarka i Trondheim à la markaloven i Oslo.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Ad behandlingen av statsbudsjett og nasjonalbudsjett

Presidenten: Presidenten vil opplyse om at finanskomiteen har sendt brev til presidentskapet med anmodning om utsettelse av fristene for budsjettbehandlingen, slik de er omtalt i forretningsordenens § 43. Presidenten vil derfor foreslå at Stortinget fraviker bestemmelsen i forretningsordenens § 43 tredje ledd om at finanskomiteen senest 20. november skal avgis innstilling om nasjonalbudsjettet og statsbudsjettet. Det medfører at finansinnstillingen avgis tirsdag 27. november, og at finansdebatten holdes mandag 3. desember.

Som en konsekvens av dette vil det ikke være mulig for Stortinget å behandle fagkomiteenes budsjettinnstillinger innen fristen 15. desember. Presidenten vil derfor også foreslå at Stortinget fraviker bestemmelsen i forretningsordenens § 43 sjette ledd om at fagkomiteenes budsjettinnstillinger skal være ferdig behandlet innen 15. desember.

Ber noen om ordet? – Så synes ikke. Presidenten har heller ikke registrert at noen har varslet at de vil stemme imot presidentens forslag. – Dermed anses presidentens forslag vedtatt.

Tidsplan for avgivelse og behandling av budsjettinnstillingene vil bli kunngjort snarest.

Sak nr. 1 [10:02:04]

Redegjørelse av utenriksministeren, samferdselsministeren og arbeids- og sosialministeren om viktige EU- og EØS-saker.

Utenriksminister Ine M. Eriksen Søreide [10:02:30]: Norges samarbeid med EU favner vidt, og den europeiske dagsordenen er mangfoldig. I denne redegjørelsen kommer jeg til å løfte fram noen utvalgte temaer – EØS-avtalen og regelstyrt internasjonalt samarbeid, brexit, sikkerhet, migrasjon og felles verdier.

I tillegg starter regjeringa i dag en ny praksis ved at den ene av de to halvårlege redegjørelsene holdes av flere statsråder sammen. Dette gjør vi for å kunne gå i dybden på og engasjere til debatt om utvalgte temaer. Denne gangen vil arbeids- og sosialministeren og samferdselsministeren redegjøre om viktige EU/EØS-saker på sine ansvarsområder.

Å fremme regelstyrt internasjonalt samarbeid er en av mine viktigste oppgaver som utenriksminister. Norge er et lite land med en åpen økonomi og en strategisk utsatt posisjon. En rettsbasert internasjonal orden med sterke multilaterale institusjoner gir klarhet og forutsigbarhet. Det er i vår grunnleggende interesse.

I dag ser vi at det multilaterale systemet er under press med tilløp til proteksjonisme, nasjonalisme og politisk alenegang. Vi ser at folkeretten, inkludert grunnleggende menneskerettigheter, brytes også i Europa. Dette er en urovekkende utvikling.

Våren 2019 leverer regjeringa en melding til Stortinget om Norges rolle i det multilaterale systemet. I denne meldinga vil det europeiske samarbeidet få en sentral plass.

EU og sentrale medlemsland i EU er våre nærmeste partnere i forsvaret av multilaterale løsninger, både i og utenfor Europa. Klima og handel er viktige eksempler. Et annet eksempel er EUs sterke engasjement for å bevare atomavtalen med Iran.

I forsvaret av en rettsbasert internasjonal orden vil regjeringa samarbeide målrettet med andre land, ikke minst med våre europeiske og nordiske naboer. Vårt skjebnefellesskap er det samme: Vi er alle avhengig av respekt for internasjonale kjøreregler og institusjoner som har blitt bygd opp siden slutten av annen verdenskrig.

EØS-avtalen er vår mest omfattende multilaterale avtale. Gjennom denne avtalen deltar vi for fullt i EUs indre marked. Den sikrer norske bedrifter markedsadgang på like vilkår som EUs medlemsland og gir nordmenn retten til å studere, jobbe og etablere seg fritt i hele EØS-området. I dag er det veldig mange som tar disse mulighetene for gitt. EØS-avtalen er derfor ikke bare vår mest omfattende avtale, den er også vår viktigste.

The Economist beskrev i forrige uke Storbritannias uttrede av EU som den vanskeligste byråkratiske øvelsen i etterkrigstida. Det sier seg selv at det å si opp avtaler og traktater som er inngått og vedt sammen i over 45 år, er både utfordrende og tidkrevende. Det brexit-prosessen også har vist, er hvor vanskelig det ville være å erstatte full deltakelse i det indre marked, som vi har gjennom EØS, med en annen tilknytning som gir tilsvarende muligheter for bedrifter og enkeltmennesker.

EØS-avtalen bygger på et regelverk som praktiseres likt i hele EØS-området. Dette er en forutsetning for likebehandling av norske bedrifter og borgere. Norge er derfor grunnleggende tjent med et enhetlig regelverk for det indre markedet. Vi jobber hver dag overfor EUs institusjoner og medlemsland for å påvirke utforming av regelverket så det i størst mulig grad er i tråd med norske prioriteringer og interesser.

Kompromisser er grunnlaget for internasjonalt samarbeid. Hvis alle parter skal komme styrket ut av samarbeidet, må man også være innstilt på å akseptere elementer man i utgangspunktet ikke ønsket seg. Dette gjelder ikke minst EØS-samarbeidet, som forutsetter at felles regelverk praktiseres likt. Et sånt samarbeid ville raskt forvitte dersom noen kunne velge hvilke deler av regelverket man ønsket å følge, og hvilke deler man ønsket å se bort fra.

Dersom avtalepartene er uenige om hvorvidt nytt EU-regelverk skal innlemmes i EØS-avtalen, skal EØS-avtalens artikkel 102 komme til anvendelse. Denne bestemmelsen er der for å sikre at EØS-avtalen fungerer etter sitt formål, som er et velfungerende indre marked i EØS-området. Dersom vi ikke kommer til enighet om å innlemme EØS-relevant regelverk, vil berørt del av EØS-avtalen kunne suspenderes midlertidig. Det vil kunne få konsekvenser for enkeltmennesker og næringsliv alt etter hvilket regelverk som blir satt ut av spill.

Regjeringas syn er at norske interesser blir best ivaretatt hvis vi medvirker aktivt når felles regler blir utarbeidet, ikke ved å reservere oss i etterkant. Norge har bygd sin velferd på handel med andre land. I en tid med eskalerende handelskonflikt blir det derfor enda viktigere å hegne om avtalen med vårt suverent største marked. Vi bør derfor ha en meget høy terskel for å utløse artikkel 102 i EØS-avtalen.

Brexit-prosessen er nå inne i en avgjørende fase. Det vanskeligste spørsmålet, grensen mellom Nord-Irland og Irland, er fortsatt uløst. Derfor ble ikke EU og Storbritannia enige om en utmeldingsavtale på toppmøtet i oktober. Det forhandles videre, og EU har signalisert at de er klar til å kalle inn til ekstraordinært toppmøte hvis det blir et gjennombrudd i forhandlingene før EUs neste regulære toppmøte 13. og 14. desember.

Fra regjeringas side vurderer vi at det fortsatt er sannsynlig at en avtale kommer på plass, men samtidig er hindrene høyst reelle. Vi har derfor en løpende dialog med EU og Storbritannia om mulige tiltak i tilfelle det ikke blir en avtale. Blant annet vil det være viktig å sikre at flytrafikken mellom Norge og Storbritannia kan fortsette, og at innførselen av livsviktige legemidler ikke stopper opp. Sjømat er et annet eksempel. Her legger vi til grunn at EUs forpliktelser om markedsadgang for norsk sjømat videreføres uavhengig av antall medlemsland i EU, og at vi unngår en situasjon med økt toll eller veterinære handelshindre hvis EU og Storbritannia ikke kommer til enighet.

Utmeldingsavtalen mellom EU og Storbritannia vil i hovedsak omfatte bestemmelser om hvordan det britiske medlemskapet skal utvikles på en ordnet måte knyttet til tre hovedelementer:

1. videreføring av de rettighetene som EU-borgere og britiske borgere har opparbeidet seg gjennom det britiske EU-medlemskapet
2. grensespørsmålet mellom Irland og Nord-Irland
3. Storbritannias fortsatte finansielle forpliktelser etter utmeldinga

Det er viktig å presisere at utmeldingsavtalen som EU og Storbritannia forhandler om, ikke er ment å regulere det framtidige samarbeidet. Den skal kun inneholde en politisk erklæring om rammene for det framtidige forholdet. Selve avtalen, eller avtalene, om det framtidige forholdet vil først forhandles når Storbritannia ikke lenger er EU-medlem.

Utmeldingsavtalen vil etablere en overgangsperiode fra datoen for utmelding, som er 29. mars 2019, til 31. desember 2020. Denne kan eventuelt bli utvidet dersom partene er enige om det. I overgangsperioden skal EU og Storbritannia forhandle om et framtidig avtaleforhold. Storbritannia skal ikke lenger være EU-medlem, men skal omfattes av reglene og forpliktelsene som følger av medlemskap uten stemmerett. Dette gjelder både internt i EU og i EUs internasjonale avtaler, som EØS-avtalen, som Storbritannia ikke lenger omfattes av når de går ut av EU.

Det er for øvrig verdt å merke seg at Storbritannia i overgangsperioden vil ha færre muligheter til deltakelse i ekspertgrupper, komiteer og EU-byråer enn det EØS/EFTA-landene har.

Regjeringa har som mål å hegne om EØS-avtalen, sikre et fortsatt velfungerende indre marked og bidra til en ordnet uttreden for Storbritannia fra EU og EØS. Vi har også sagt tydelig at vi ønsker et tettest mulig forhold til Storbritannia etter at landet har gått ut av EU.

Norge er ikke part i utmeldingsavtalen mellom EU og Storbritannia. Vi jobber derfor med rettslige løsninger, som sikrer at rettighetene og forpliktelsene i EØS-

avtalen og våre øvrige avtaler med EU blir gjeldende også mellom Norge og Storbritannia i overgangsperioden.

Vi er nå i realiteten i mål med en avtale med Storbritannia om hvordan vi skal videreføre rettighetene til de rundt 20 000 nordmennene som bor i Storbritannia og de 15 000 britene som bor her i landet – de rettighetene og pliktene de har opparbeidet seg gjennom EØS. Den sikrer de samme rettighetene og pliktene for våre borgere som er avtalt mellom EU og Storbritannia. Denne avtalen vil kunne inngås så snart utmeldingsavtalen mellom Storbritannia og EU formelt er inngått.

Vi forbereder også lov- og forskriftsendringer som vil være nødvendige for at norske regler skal speile de relevante bestemmelsene i utmeldingsavtalen. Justis- og beredskapsdepartementet sendte den 4. oktober forslag om dette ut på høring, og høringsfristen er 30. november.

Norge vil bruke overgangsperioden til å forhandle med Storbritannia parallelt med at EU og Storbritannia forhandler om sitt nye avtaleforhold.

Den 30. oktober møttes statsministrene May og Solberg i Oslo og bekreftet at Norge og Storbritannia vil få på plass ordninger som ivaretar norske og britiske borgere som i dag bor i våre to land. Dette gjelder selv om det ikke skulle bli en avtale mellom EU og Storbritannia. Under besøket gjentok også statsminister May at EØS-modellen ikke er aktuell for Storbritannia. Hun understreket at dette ikke ville være i samsvar med folkets vilje, slik den kom til uttrykk i den britiske folkeavstemningen. Målet er derfor å videreføre et så nært og omfattende samarbeid med Storbritannia som mulig og i tråd med norske interesser, men altså da utenom dagens EØS-ramme.

På områder som i dag er dekket av EØS-avtalen, vil det være viktig å sikre at de løsningene EU og Storbritannia kommer fram til, også blir gjeldende for EØS/EFTA-landene. Det vil sikre at norske bedrifter får like god adgang som EU-bedrifter til det britiske markedet i framtida.

Som jeg viste til i vårens redegjørelse, har EU og EUs medlemsland tatt en lang rekke initiativ for å øke forsvarsinvesteringene og styrke samordningen seg imellom. Nye initiativer har også kommet til siden i vår, også utenfor EU-samarbeidet. I juni signerte ni land, inkludert Frankrike, Tyskland og Storbritannia, en intensjonserklæring om det såkalte europeiske intervensjonsinitiativet. Initiativet skal styrke medlemslandenes evne til å operere sammen og bidra til operasjoner i regi av EU, NATO eller FN. Norge er invitert til å delta, og initiativet er både interessant og relevant – dette ikke minst i lys av at mange av våre nærmeste allierte vil delta. Vi vurderer nå innholdet i initiativet nærmere og

konsekvensen av en eventuell norsk deltakelse før vi fatter en beslutning.

For Norge er det viktig at ansvaret for allierte medlemsland fortsetter å ligge i NATO. Regjeringa er samtidig positiv til at EU styrker sitt forsvars- og sikkerhetspolitiske samarbeid, så lenge det utfyller og styrker NATO på en god måte og ikke bidrar til uklarhet og overlappende strukturer. Vi følger derfor utviklingen nøye og jobber med å videreutvikle den politiske dialogen med EU om forsvars- og sikkerhetspolitikk. Vi jobber også for å styrke det praktiske samarbeidet og sikre gode vilkår for norsk forsvarsindustri.

Migrasjon står fortsatt høyt på EUs dagsorden. For tida kommer det få asylsøkere til Norge. Slik er det ikke i andre europeiske land. Hittil i år har 470 000 mennesker søkt asyl i EU. Diskusjonen om å reformere Dublin-reglene har pågått lenge. Det har vært vanskelig å finne konsensus mellom landene som mener det bør være en obligatorisk byrdefordeling ved store ankomster av migranter, og landene som ønsker at byrdefordelingen skal være frivillig. EU drøfter nå en ordning som sikrer at alle land tar sin del av ansvaret, enten ved å motta asylsøkere eller ved å bidra på annet vis.

Regjeringa mener det bør være en forpliktende byrdefordeling mellom alle land. Dersom drøftelsene i EU konkluderer med en frivillig ordning og Norge mottar en henvendelse i den forbindelse, vil regjeringa vurdere om vi skal delta. På Det europeiske råds møte i juni skisserte EUs stats- og regjeringssjefer tiltak for å bidra til at migranter som vil krysse Middelhavet, blir tatt i land på en mer forutsigbar og kontrollert måte i EU. Vi diskuterer også tiltak for å sette nordafrikanske land bedre i stand til å utøve sine forpliktelser med hensyn til søk og redning. Slik vil migranter kunne føres trygt i land også på den andre siden av Middelhavet. Regjeringa støtter europeiske løsninger på asyl- og migrasjonsfeltet og deltar i diskusjonene om å finne gjennomførbare kompromisser. Vi er i utgangspunktet positive til forslagene om kontrollerte sentre og regionale ilandføringsordninger, men det gjenstår å kartlegge hvordan disse i så fall skal fungere i praksis.

Hvilke direkte konsekvenser disse diskusjonene vil ha for Norge, er for tidlig å si. Dersom det etableres et system for frivillig relokalisering eller gjenbosetting i forbindelse med de nye forslagene, vil regjeringa ta stilling til det. EU har lagt de samme forutsetningene til grunn. I likhet med i EU er det fra norsk side en forutsetning at tiltak i tredjeland som skal ha norsk støtte, må være i tråd med folkerettslige forpliktelser, inkludert menneskerettighetene.

Et vedvarende press mot Schengens yttergrenser ligger bak forslaget fra Europakommisjonen om å utvide oppgavene for grense- og kystvaktbyrået Frontex.

Det er bl.a. foreslått å etablere en stående mannskapsstyrke på 10 000 samt å gi byrået oppgaver på returområdet. Regjeringa stiller seg i utgangspunktet positiv til å styrke arbeidet med å sikre Schengens yttergrenser. I forhandlingene som nå pågår, vil regjeringa framheve at forvaltningen av yttergrenser primært er et nasjonalt ansvar, og at byråets mannskapsstyrke, ansvar og oppgaver må tilpasses det. I tillegg har Europakommisjonen foreslått endringer i returdirektivet, som skal bidra til å effektivisere returarbeidet.

Regjeringa ønsker å bidra til stabilisering i sårbare stater gjennom tiltak til utdanning, jobbskaping og utvikling av styresett og har derfor foreslått å doble tildeelingen til sårbare stater i statsbudsjettet.

Gjennom vår deltakelse i Schengen-samarbeidet deltar vi i viktige deler av EUs politikk og tiltak knyttet til håndteringen av migrasjonsutfordringene, inkludert bedre kontroll av yttergrensene. Norge deltar også uformelt i drøftelsene om nye tiltak for å redusere antallet migranter som med fare for livet krysser Middelhavet. Dette er et område som ikke dekkes av vårt avtalefestede samarbeid med EU, men hvor de resultater som eventuelt oppnås, også vil være av stor betydning for oss. Norge har bl.a. bidratt til EUs flegiverfond for Afrika, og vi annonserte 21. september et nytt bidrag på 60 mill. kr til fondet, som er en økning på 10 mill. kr i forhold til fjorårets bidrag. Totalt har Norge nå bidratt med 140 mill. kr.

Vi vil støtte videre utredning av ordninger for ilandføring i Afrika under forutsetning av en aktiv rolle for UNHCR og IOM og vurdere mulige former for bidrag dersom slike ordninger skulle etableres.

Hvis det blir aktuelt å ta imot asylsøkere for å fordele ansvar mellom Schengen-land, skal dette tas innenfor antallet kvoteflyktninger.

Den britiske utmeldingsprosessen krever ressurser på begge sider, og forhandlingene om et framtidig avtaleforhold mellom EU og Storbritannia kommer til å ta tid. Det er likevel min mening at brexit ikke er den største utfordringen for det europeiske samarbeidet nå. At enkelte EU-land nå åpent stiller spørsmål ved felles verdier og prinsipper for samarbeidet, er svært alvorlig, og EUs institusjoner er i ferd med å reagere. Det første steget i EUs sanksjonsprosedyre for brudd på grunnleggende verdier, artikkel 7, er tatt overfor Polen og Ungarn. Kommisjonen har sendt traktatbruddsak om senking av pensjonsalderen for polske høyesterettsdommere til EU-domstolen. I en avgjørelse 19. oktober påla EU-domstolen i en midlertidig forføyning Polen å gå tilbake til sammensetningen av høyesterett slik den var før et stort antall dommere ble tvangspensjonert i juli. I tillegg ser vi at domstoler i noen EU-land nå er skeptiske til å samarbeide med justisvesenet i Polen.

Norge er helt avhengig av at våre nære partnere i Europa respekterer grunnleggende rettsstatsprinsipper. Uavhengige domstoler er en garanti for den enkeltes rettssikkerhet og en hjørnestein i demokratiet. Rettslig forutsigbarhet og likebehandling er en forutsetning for at det indre markedet og EØS skal fungere.

Uavhengige domstoler er selvfølgelig også avgjørende når vi samarbeider om justis- og politisaker. Norge støtter EUs forsvar av rettsstaten, og vi gir uttrykk for vår bekymring for utviklingen når vi møter polske og ungarske myndigheter. Vi bruker EØS-midlene til å holde høyt de demokratiske rettsstatsverdiene EØS-samarbeidet bygger på. Midlene skal bidra til å styrke det sivile samfunn og justissektoren i mottakerlandene, i tråd med prinsippene om rettsstat, demokrati og godt styresett. Uavhengig forvaltning av midlene til sivilt samfunn er også et viktig prinsipp. Mens andre programmer forvaltes av mottakerlandenes myndigheter, skal programmene til sivilt samfunn alltid forvaltes av uavhengige fondsoperatører etter åpne utlysninger. Det er ikke slik som en talsperson for ungarske myndigheter nylig uttalte, at EØS-midlene egentlig tilhører mottakerlandene.

EØS-midlene er EØS/EFTA-landenes bidrag til sosial og økonomisk utjevning i EU. Dette er midler som stilles til disposisjon for mottakerlandene. Det forhandles fram enighet om hva midlene skal brukes til i hvert enkelt land. Samarbeidet skal og må være basert på grunnleggende verdier og i tråd med undertegnede avtaler. Også i vårt videre samarbeid med Polen og Ungarn om EØS-midlene vil vi stå fast på våre prinsipper og understreke EØS-midlenes bidrag til demokratiutvikling, en velfungerende rettsstat og et fritt og aktivt sivilt samfunn. Giverlandene Norge, Island og Liechtenstein står samlet. Vår tilnærming er i samsvar med giverlandenes avtale med EU og støttes også av Kommisjonen og sentrale medlemsland.

La meg avslutte der jeg startet: Regelstyrt internasjonalt samarbeid er under press, også i Europa. Det utfordrer de verdiene vi står for, og det gjør oss mer sårbare. Norsk utenrikspolitikk starter i Europa. Å jobbe sammen for det multilaterale systemet og respekt for internasjonal rettsorden er et ansvar vi står sammen med EU og EUs medlemsland om.

Statsråd Jon Georg Dale [10:22:09]: Takk for høvet til å orientere Stortinget om aktuelle EU- og EØS-saker på samferdselsområdet. Eg vil fyrst seie litt overordna om nokre viktige utviklingstrekk på området og deretter gå litt nærare inn på jernbanepakka og mobilitetspakka.

Regjeringa har lagt fram eit forslag til statsbudsjett på rekordstore 73,1 mrd. kr. Vi har dermed auka løvvingane til samferdselsføremål med heile 75 pst. sidan

stortingsvalet i 2013 gav eit nytt fleirtal. Ein betydeleg del av desse pengane går til å redusere reisetida norske eksportørar har til Europa. Eit døme på det: Medan det frå 1970 til 1995 berre vart opna 45 kilometer motorveg – på 25 år – planlegg regjeringa å opne heile 104 kilometer med ny, trygg firefelts-motorveg i 2019. Det gjev betre trafikktryggleik og kortare og meir føresieleg reisetid for folk og næringsliv.

Stadig fleire bur i byar og tettstadar, både i Noreg og i Europa, og talet vil auke i åra som kjem. Både i Noreg og i EU er det stor interesse for nye og meir framtidretta løysingar, som gjer at mobiliteten i byane vert både meir effektiv og grønar, sokalla smart mobilitet. Her er regjeringa godt førebudd og har t.d. lagt fram rekordhøge budsjett med store midlar øyremerkte til byområda. Vi har starta forhandling om sokalla byvekstavtaler i dei største byområda. Vi har fått vedteke ei ny lov som legg til rette for utprøving av sjølvkøyrande køyretøy. Vi har hatt ein konkurranse om smarte mobilitetsløysingar, og vi har skipa selskapet Entur, som samlar reisedata og gjev informasjon til dei reisande frå alle kollektivselskap.

Dette er berre for å nemne noko, og mange av desse tinga diskuterer vi med EU. Generelt er vi tett på pågåande prosessar i EU, og vi arbeider målretta mot formannskapslanda. Til dømes har vi god dialog med finnane, som har formannskapet hausten 2019.

Samferdselssektoren er ei av dei største kjeldene til klimagassutslepp i Noreg og i Europa. Her er også den største delen av utsleppa i ikkje-kvotepiktig sektor. I Jeløya-plattformen varsler regjeringa ein ambisjon om å halvere utsleppa i transportsektoren innan 2030. I Nasjonal transportplan er målet at alle nye bilar og lette varebilar i 2025 skal vere nullutsleppsilar, og alle nye bussar skal vere nullutsleppsbuskar eller nytte biogass. Forbetra teknologisk modenheit i køyretøysegmenta ligg til grunn for desse måla.

Derfor er det gledeleg at EU har fremja fleire tiltak for å styrkje utvikling av grøn teknologi. EU er m.a. i gang med å vidareutvikle regelverket for CO₂-utslepp frå personbilar og frå lette køyretøy for 2021–2030. I tillegg kjem EU sitt arbeid med utsleppsstandardar for tunge køyretøy. EU har òg vedteke at medlemslanda skal lage ein nasjonal plan for alternative drivstoff. Regjeringa er godt i gang med dette arbeidet. Vi støttar det nye miljøregelverket frå EU og meiner det er særskilt viktig for å gjere køyretøyteknologien meir utsleppseffektiv og konkurransedyktig.

Regjeringa vil fortsetje å leggje til rette for nyskaping og digitalisering som fører til ein grønar transportsektor, t.d. utvikling av elektriske fartøy, elektriske fly og sjølvkøyrande køyretøy og fartøy. Vi har allereie oppfylt

EU sine krav til klimagassutslepp for personbilar, m.a. som følgje av satsinga på elbilar og ladbare hybridbilar.

Utbreiinga av dronar er i kraftig vekst, og EUs luftfartsbyrå, EASA, arbeider med utforming av eit felles europeisk regelverk for dronar. Norske myndigheiter deltek aktivt i utforminga av dette regelverket gjennom ekspertgrupper som gjev faglege råd til EU.

Eg vil også trekkje fram forslaget frå EU-kommisjonen frå mai i år om etablering av eit sokalla European Single Maritime Window. Her legg ein fram reglar og teknisk rammeverk for elektronisk informasjon som følgje av meldeplikt ved hamneanløp. Føremålet er å forenkle rapporteringa for sjøtransporten. Noreg har allereie eit godt utvikla og velfungerande Single Window. Vi arbeider systematisk for at norske behov også vert varette i det nye EU-regelverket.

Vi må heller ikkje gløyme at digitaliseringa er avhengig av elektronisk infrastruktur. I juni i år vart EU-landa einige om eit omfattande sett av nye reglar for elektronisk kommunikasjon som vert vedteke seinare i år. Mellom anna skal det nye regelverket lette utbreiing av 5G-mobilnett, stimulere investeringar på tvers av Europa, styrkje forbrukarvernet og setje pristak for internasjonale samtalar innanfor EØS-området. Frå norsk side er vi positive til denne oppdateringa. Vi har medverka aktivt i prosessen med norske posisjonar og konkrete innspel. Her varslar vi i budsjettforslaget for 2019 at dette er høgt prioritert frå regjeringa.

Noreg ligg i front når det gjeld digital infrastruktur og å ta digitale tenester i bruk. Vi har eit svært høgt investeringsnivå samanlikna med andre land, og vi har blant verdas beste og raskaste mobilnett. For å leggje til rette for framleis vekst og utvikling i ekomsektoren trengst eit tilpassa og framtidsretta regulatorisk rammeverk. Dei felleseuropeiske reglane om at det ikkje skal koste meir å bruke mobil og anna mobilt brukarutstyr på reise i EØS-området enn det kostar heime, er eit veldig godt døme på verdien av ein digital indre marknad og harmoniserte reglar for elektronisk kommunikasjon innanfor EØS. Norsk ekomlovgjeving byggjer på europeisk lovgjeving, og vi vil i tråd med det nye felleseuropeiske regelverket revidere den nasjonale lovgjevinga innan to år. Vi vil kome tilbake til Stortinget om dette.

EU har også vedteke at 5G-frekvensane skal gjerast tilgjengelege i EU innan sommaren 2020. Regjeringa har inngått ein avtale om tidleg frigjerings av 5G-frekvensane i Noreg, som i dag vert nytta til bakkenett for kringkasting. Med dette legg vi grunnlaget for at dei nordiske landa skal vere ein føregangsregion for 5G. Tidleg frigjerings av 700 MHz-bandet legg forholda til rette for å kome tidleg i gang med 5G i Noreg. Det vil kunne ha stor betydning for heile samfunnet og særleg for industri som brukar mobilnetta for automatisering, t.d. tingas internett.

Så vil eg gå over på jernbane. Det overordna målet med fjerde jernbanepakke er å styrkje jernbanen si rolle i transportsystemet. I EU/EØS har ein allereie gått langt i harmonisere sikkerheitskrav og tekniske krav, og ein har eit felles rammeverk for å køyre tog på likeverdige vilkår. No tek ein skrittet heilt ut mot eit felles europeisk jernbaneområde, ved å opne dei nasjonale marknadane for persontrafikk. Togselskap skal kunne få køyre tog som eit alternativ til eksisterande offentleg kjøpte tenester, men ikkje for å skumme fløyten, ved f. eks. berre å køyre tog på dei tidene det er mest lønsamt. Vidare må som utgangspunkt persontogtrafikken ut på anbod, slik det har vore her ei god stund allereie for anna kollektivtrafikk. Det vil framleis vere mogleg å tildele kontrakt om offentleg teneste direkte i einskilde høve, f.eks. når strukturelle og geografiske tilhøve gjer at ein får betre offentlege tenester gjennom direktetildeling.

EUs jernbanebyrå, ERA, er EU-kommisjonens fagorgan for jernbane. Deira verksemd gjer det mogleg å sjå heilskapleg på måla om sikkerheit og samtrafikkvevne for det europeiske jernbanenettet. ERA får no ei ny rolle. Byrået vil utstede felles sikkerheitsattest til togselskap som skal køyre i fleire land, og vil gje løyve til køyretøy som skal brukast i fleire land. Dette vil gje enklare prosessar for dei som driv internasjonalt, og gjer at produsentane av togmateriell kan tilby toga sine i ein større marknad. Dei krava ERA vurderer søknadar opp mot, er dei same som dei nasjonale myndighetene nyttar. Her har Statens jernbanetilsyn vore ein aktiv bidragsytar i å få fram nye felleseuropeiske krav som er eigna til å halde fram det gode sikkerheitsnivået på jernbanen vår. ERA skal alltid hente inn råd frå dei nasjonale sikkerheitsmyndighetene før dei treffer sine vedtak.

Eg vil framheve at Noreg etter mitt syn framleis vil bevare sjølvråderett på dei områda som er viktige for oss. Norske myndigheiter kan spesifisere dei offentlege tenestene på same måte som no. Vi kan organisere sektoren som vi ønskjer, og vi kan finansiere jernbanen over dei offentlege budsjetta. Dei nasjonale krava som vi treng, kan vi halde på vidare, og dei utfordringane vi t.d. ser på vinterstid, vert det teke omsyn til. Krava til føraropplæring vert ikkje endra. Statens jernbanetilsyn skal føre tilsyn og kontroll med dei verksemdene som køyrer i Noreg, og dei har heimel i lova til å stoppe verksemdar som ikkje er sikre nok. Tilsynet deltek på same måte som EU-landa i alt arbeidet i ERA, men utan stemmerett i styret.

Noreg bør ta del i samarbeidet fordi vi allereie er ein del av det europeiske jernbaneområdet, særleg med tanke på tilgang og trafikkutøving. Felles føresegnar gjev like rettar for alle togselskap i alle land i Europa. Det er viktig for Noreg at det ikkje er nokre overflødige byråkratiske hindringar for grensekryssande transport. Dei internasjonale forbindelsane er svært viktige for gods-

transporten. Göteborg hamn er viktig for utanrikshandelen vår, ein av dei europeiske godskorridorane går inn til Alnabru, mykje av tømmertransporten går til Sverige, og malmtransportane på Ofofbanen er særdeles viktige for både norske og svenske interesser. Dei norske godstoga mellom Sør-Noreg og Narvik køyrer i transitt gjennom Sverige. I tillegg deltek NSB med sitt dotterselskap i konkurransen om persontogtrafikk i Sverige og har faktisk vunne fleire gonger i konkurranse med veletablerte utanlandske selskap.

Vi må difor hugse på at norske togselskap også må ha dei same rettane når dei skal køyre tog ute i Europa, og vi må hugse på at dette ikkje berre handlar om å krysse landegrensar med tog, men om at Europa no er ein felles marknad for kjøp av jernbaneprodukt og jernbanetenester. Dette nyt vi godt av når vi skal skaffe nye tog, og når vi treng utstyr og komponentar for vedlikehald, fornying og utbygging av jernbanen vår. Vi skal byggje ut og modernisere signal- og sikringsanlegget vårt med den felleseuropeiske standarden ERTMS. Nettopp felles standardar er det som må til for å styrkje jernbanen, og dette gjeld ikkje berre Europa. Dei siste åra har jernbanetransport mellom Asia og Europa vorte mangedobla, og verdas jernbanar skrik etter meir standardisering og felles løysingar. EUs fjerde jernbanepakke er ein del av dette biletet, og eg har vanskeleg for å forstå kvifor vi ikkje skal vere ein del av dette.

Til slutt vil eg trekkje fram mobilitetspakka på vegområdet. EU-kommisjonen la i mai 2017 fram nye reglar på vegtransportområdet, t.d. om endringar i reglane om køyre- og kviletid, kontroll og utvida høve til kabotasje i godstransport og i reglane om utsending av arbeidstakarar. Regjeringa meiner det er svært viktig å sikre like konkurransehøve i vegtransportsektoren. Jeløya-erklæringa slår fast at regjeringa skal bidra til ryddige arbeidstilhøve i transportnæringa og arbeide aktivt mot liberalisering av kabotasjeregiane.

Regjeringa er oppteken av å fremje norske posisjonar på forslaga frå Kommisjonen. Vi har involvert aktørane i vegtransportnæringa i arbeidet, og vi følgjer nøye med på utviklinga i EU-systemet. Dei ulike forslaga vert no handsama i Europaparlamentet og i Rådet. Det er stor usemje mellom EU-land frå Nord- og Vest-Europa og land frå Sør- og Aust-Europa om korleis dei nye reglane skal utformast. Noreg er med i Road Alliance saman med Austerrike, Belgia, Danmark, Frankrike, Hellas, Tyskland, Italia, Luxembourg, Sveits og Sverige. Medlemane i alliansen er opptekne av at regelverket for transportnæringa skal sikre sosiale rettar, trafikktryggleik og like konkurransetilhøve. For Noreg er samarbeidet i alliansen ei viktig moglegheit for å påverke innhaldet i reglane frå EU. Samferdselsdepartementet deltek aktivt i alliansen, både på politisk nivå og på embetsnivå. Mel-

lom anna arrangerte Noreg eit administrativt møte i alliansen i Oslo i september i år.

Det er vanskeleg å tidfeste når dei ulike rettsaktene vil verte innlemma i EØS-avtala, fordi dei nye reglane først må verte vedtekne i EU-systemet.

Mobilitetspakka inneheld også forslag om vegprising, i form av revisjon av det sokalla Eurovignett-direktivet. Det er utfordrande å sameine forslaget med det norske bompengesystemet. I Noreg brukar vi bompengar til å investere i ny infrastruktur. I EU vert bompengar i stor grad brukte til å vedlikehalde og drifte gjeldande infrastruktur. Derfor krev vi inn bompengar på enkeltstrekningar og i enkelte område, mens ein i EU i større grad legg opp til vegprising for køyrde kilometer på veg.

Forslaget frå Kommisjonen om å utvide verkeområdet til lette køyretøy er sett på som problematisk for Noreg på grunn av rabattsystemet vårt for tollsatsar for hyppige brukarar. Bompengar i Noreg er baserte på lokal medverknad og aksept, og for augeblikket er rabattar for privatbilar mykje høgare enn Eurovignett-grensa for rabattar er, høvesvis 20 og 13 pst. Rabatten er eit viktig bidrag for å leggje til rette for effektiv bompengeneinkreving og for å redusere dei administrative kostnadane til bompengeneinkreving. Det er også ei utfordring at avgifter eller komponentar i avgifter vert obligatoriske. Vi arbeider for tilstrekkeleg fleksibilitet i EU-regelverket på dette området, slik at det norske systemet framleis kan utformast i tråd med det som er formålstenleg ut frå norske interesser.

Statsråd Anniken Hauglie [10:38:55]: Jeg vil også takke for anledningen til å komme og redegjøre om viktige EU- og EØS-spørsmål på mitt område.

For nær ett år siden, den 17. november 2017, ble EUs toppmøte om rettferdige arbeidsvilkår i og mellom de europeiske arbeidsmarkedene avholdt i Göteborg. Som eneste land utenfor EU deltok Norge og statsminister Solberg på toppmøtet. På dette møtet ble en erklæring om EUs sosiale søyle undertegnet av EUs institusjoner. Målene med den sosiale søylen er å sikre like muligheter og lik tilgang til arbeidsmarkedet, gode og rettferdige arbeidsforhold, sosial trygghet og inkludering. Dette er målsettinger som regjeringen støtter opp om.

Gjennom EØS-avtalen er vi en del av det felles arbeidsmarkedet i Europa. Det er positivt for norsk økonomi. Åpne og velfungerende internasjonale markeder er viktig for et lite land som Norge. EØS-avtalen gir oss tilgang til etterspurt arbeidskraft, og det sikrer norske bedrifter en unik adgang til det europeiske markedet. Vi har et interessefellesskap med EU-landene om et velfungerende indre marked.

Vi har gode eksempler på at arbeidstakeres rettigheter også er blitt styrket i Norge som følge av regler som

gjennomføres i EØS-avtalen. Det gjelder bl.a. ansattes rettigheter ved virksomhetsoverdragelser, regler om skriftlig arbeidsavtale, masseoppsigelser, retten til informasjon og konsultasjon og regler om arbeidsmiljø.

Våre arbeidslivsregler blir likevel noen ganger utfordret i møte med EØS-avtalens regler om fri bevegelse for arbeidstakere og tjenesteytere. Løsningen er å styrke samarbeidet og jobbe aktivt for at viktige elementer i vår norske arbeidslivsmodell får gehør i EU. Derfor tok regjeringen i forbindelse med toppmøtet i fjor høst et initiativ overfor EU-kommisjonen om styrket innsats mot arbeidslivskriminalitet. Arbeidslivskriminalitet og useriøse arbeidsforhold undergraver det felles indre markedet i Europa. Det er en utfordring å sikre nødvendige muligheter til å føre kontroll med at regelverket på nasjonalt og europeisk nivå etterleves.

I initiativet overfor EU har regjeringen foreslått et tettere samarbeid med EU og de enkelte medlemsland om innsats mot grenseoverskridende arbeidslivskriminalitet. Vi har mange gode erfaringer å dele med våre europeiske kollegaer.

Samarbeidet mellom partene står helt sentralt i norsk arbeidsliv. Vår erfaring er at utfordringer i virksomhetene og på bransjenivå løses best i et konstruktivt samspill mellom arbeidstakersiden og arbeidsgiversiden. Treparsatsamarbeidet mellom partene og myndighetene er et sentralt fundament for utviklingen av vår arbeidslivspolitik. Selv om vi kan ha ulikt syn på enkeltsaker, er vi enige om verdien av å samarbeide. Dette slår vi ring om nasjonalt, og dette formidler vi til EU og medlemsland som kan ha andre tradisjoner og erfaringer.

I dialog med EU og medlemsstatene har vi understreket betydningen av at partene trekkes med i politikktutforming, og at partenes rolle i å utforme lønns- og arbeidsvilkår respekteres. Jeg har framført dette synspunktet for EU-kommisær Marianne Thyssen, som har ansvar for arbeids- og sosialområdet. Dette har også vært mitt budskap under de uformelle ministerrådsmøtene, som Norge er invitert til å delta på.

De nordiske arbeids- og sosialministrene har også kommet med en felles henvendelse til EU-kommisjonen om betydningen av at løsninger kan tilpasses den nordiske samarbeidsmodellen, hvor partene i arbeidslivet har en annen rolle og et større ansvar for helheten i reguleringene av arbeidslivet enn i andre land.

I Norge står partene og myndighetene sammen om kampen mot arbeidslivskriminalitet. Vår erfaring er at det er nødvendig med et bredt samarbeid for å forhindre at kriminelle aktører utnytter arbeidstakere og fortrenger seriøse virksomheter fra markedene. Arbeidslivskriminalitet innebærer brudd på en rekke lover og regler og kan bare bekjempes gjennom et bredt samar-

beid på tvers av ulike etaters ansvarsområder. Det finnes ingen enkle tiltak som alene vil løse problemene knyttet til arbeidslivskriminalitet – ikke i Norge og ikke i Europa. Mange saker krever innsats på tvers av landegrensene.

For Norge representerer EØS-midlene en viktig mulighet til å styrke samarbeidet med myndighetene og partene i de landene som sender mange arbeidstakere hit. Nå kommer det i stand et operativt tilsynssamarbeid med arbeidstilsynsmyndighetene i de baltiske landene, Bulgaria og Romania. Vi håper å få til et nærmere samarbeid også med Polen.

EU har de senere årene tatt flere nye initiativer som skal bidra til å sikre arbeidstakernes rettigheter. Dette gjelder bl.a. endringer i regelverket som regulerer vilkår for utsendte arbeidstakere, men også initiativer som ikke innebærer lovmessige endringer, slik som den europeiske plattformen for samarbeid om tiltak mot svart arbeid.

For å styrke ordnede forhold i grensekryssende mobilitet i det indre marked la kommisjonen i vår fram et forslag om opprettelse av et nytt arbeidsmarkedsbyrå, European Labour Authority, ELA. Norge har uttrykt støtte til intensjonene bak initiativet til et slikt arbeidsmarkedsbyrå. Samtidig har vi fra norsk side understreket at det nye byrået må respektere nasjonal myndighet og partenes autonomi.

Regjeringens foreløpige vurdering er at forslaget, slik det nå foreligger, ikke innebærer myndighetsavståelse. Jeg har bedt lovavdelingen i Justis- og beredskapsdepartementet om å vurdere nettopp dette spørsmålet.

Norge bidrar aktivt på flere av de europeiske samarbeidsarenaene som er foreslått å bli en del av det nye arbeidsmarkedsbyrået, slik som plattformen mot svart arbeid, samarbeidet mellom de europeiske arbeidsformidlingene, EURES, og noen samarbeidsarenaer som gjelder trygdekoordinering.

Arbeidsmarkedsbyrået skal bl.a. gi bedre tilgang til informasjon for borgere og arbeidsgivere om rettigheter og plikter ved grensekryssende mobilitet. Det skal også bidra til bedre samarbeid mellom velferdsetatene i de enkelte land, som skal sikre borgernes rettigheter. Dette er formål som regjeringen støtter.

EU-kommisjonen har invitert Norge til å delta i en arbeidsgruppe som skal gi råd knyttet til opprettelsen av og framtidige oppgaver for arbeidsmarkedsbyrået. I den forbindelse er partene i arbeidslivet invitert til å komme med bidrag Norge kan spille inn overfor EU-kommisjonen. Partene vil bli involvert også i det videre arbeidet.

Arbeidslivet i Norge og Europa for øvrig er i endring. Det er derfor et løpende behov for å vurdere om eksisterende regelverk er i takt med utviklingen. Europakommisjonen har i lys av dette nylig bl.a. fremmet et direktivforslag om tydelige og forutsigbare arbeidsvilkår.

Bakgrunnen er særlig de senere års utvikling av såkalte ikke-standard ansettelsesformer og den uforutsigbarheten slike ansettelsesformer kan medføre. Trygge og forutsigbare arbeidsforhold er viktig, og Norge har allerede regulering som ivaretar dette. Det er positivt at også EU fokuserer på slike forhold.

Regjeringen stiller seg i utgangspunktet positiv til mye av det som ligger i direktivforslaget, men det er fortsatt behov for klargjøring av innholdet og rekkevidden av de ulike elementene. Også på dette området er det vesentlig at fellesskapsrettslige EU-regler respekterer de nasjonale arbeidsmarkedsmodellene. Regjeringen følger derfor lovgivningsprosessen i EU nøye.

Et arbeidsmarked i endring gir nye jobbmuligheter. Disse må borgerne ha mulighet til å ta del i, gitt at det skjer innenfor arbeidslivets regler. Regjeringen deler kommisjonens intensjon om et rettferdig indre marked. Det er bra for Norge og Norden om standarden høynes i flere land.

Arbeidskraftsmobilitet er viktig for å skape en god tilpasning mellom tilbud og etterspørsel av arbeidskraft og er en helt sentral del av det indre marked. Men et vel fungerende indre marked forutsetter at de felles kjørereglene blir fulgt og arbeidstakernes rettigheter ivaretas. Det er også viktig med et arbeidsmarked med stor grad av sosial likhet og sterk medvirkning fra arbeidslivets parter.

Dette er et budskap vi gjentatte ganger har framført i møter med dagens europakommisjon. I løpet av neste år vil det være valg til et nytt europaparlament, og en ny kommisjon vil innta kontorene. Vårt budskap og vår forventning til den nye kommisjonen vil være det samme, at den skal være en pådriver for å sikre et rettferdig indre marked, med konkurranse på like vilkår og med ivaretagelse av arbeidstakernes rettigheter, der de ulike nasjonale arbeidslivsmodellene respekteres.

I morgen er det 29 år siden starten på Berlinmurens fall – et historisk og viktig øyeblikk på mange måter, som ble startskuddet for det forente Europa og kommunistdiktaturenes fall. Et kontinent som hadde vært splittet i nær 50 år, skulle gjenforenes og finne sammen i en ny virkelighet – politisk, kulturelt, økonomisk og sosialt. Ingen trodde den gangen at det skulle bli enkelt, men de fleste hadde nok troen på at det var riktig og helt nødvendig. Så la oss ikke glemme at det europeiske samarbeidet, til tross for dets svakheter, har brakt Europa et godt stykke framover, også i arbeidslivsspørsmål.

Presidenten: Presidenten vil foreslå at redegjørelsen om viktige EU- og EØS-saker legges ut for behandling i et senere møte i Stortinget.

– Det anses vedtatt.

Sak nr. 2 [10:50:11]

Innstilling frå næringskomiteen om Endringar i stiftelseslova (tilgang til opplysningar i Folkeregisteret) (Innst. 27 L (2018–2019), jf. Prop. 112 L (2017–2018))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 3 [10:50:35]

Innstilling fra finanskomiteen om Endringer i skatte-loven mv. (utleie av fartøyer mv. i rederiskatteordningen) – Stortingets skattevedtak om tonnasjeskatt (Innst. 24 S (2018–2019), jf. Prop. 104 LS (2017–2018))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 4 [10:51:02]

Innstilling fra finanskomiteen om Endringer i skatte-loven mv. (utleie av fartøyer mv. i rederiskatteordningen) (Innst. 23 L (2018–2019), jf. Prop. 104 LS (2017–2018))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 5 [10:51:24]

Innstilling fra finanskomiteen om Samtykke til å sette i kraft en protokoll om endring av overenskomst av 23. september 1996 mellom de nordiske land til unngåelse av dobbeltbeskatning og forebyggelse av skatteunndragelse med hensyn til skatter av inntekt og formue, undertegnet i Helsingfors den 29. august 2018 (Innst. 26 S (2018–2019), jf. Prop. 114 S (2017–2018))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 6 [10:51:57]

Innstilling fra finanskomiteen om Endringer i finansforetaksloven (forsikrings- og pensjonsforetaks investeringer i forsikringsfremmed virksomhet) (Innst. 22 L (2018–2019), jf. Prop. 98 L (2017–2018))

Åsunn Lyngedal (A) [10:52:41] (ordfører for saken): I dag fastsettes i finansforetaksloven § 13-9 andre ledd en absolutt grense på 15 pst. for norske livsforsikrings- og pensjonsforetaks eierandeler i annen virksomhet enn livsforsikring og pensjon. Grensen foreslås i denne saken fjernet til fordel for en skjønnsmessig grense mot å drive forsikringsfremmed virksomhet. Den absolutte skranken på 15 pst. er oppfattet å hindre en mer lønnsom og effektiv forvaltning av pensjonskapitalen. Grensen mellom å investere i og drive forsikringsfremmed

virksomhet vil være skjønnsmessig og skal håndheves av Finanstilsynet.

EØS-regelverket Solvens II setter felles skranker for alle livs- og pensjonsselskaper i EØS-området mot å drive forsikringsfremmed virksomhet. Ved at vi fjerner vår særnorske grense for eierskap på 15 pst., vil norske banker få et regelverk i tråd med andre europeiske banker. Den særnorske grensen på 15 pst. ble opprinnelig innført i forsikringsloven i 1988. Etter det har lovgiver stilt betydelig strengere krav til risikovurderinger og tilbakeholdelse av kapital i finansforetak, som også inkluderer livsforsikrings- og pensjonsselskap.

Det er avgjørende at pensjonskapital forvaltes trygt. En samlet finanskomité vil understreke viktigheten av at selskapene kan oppfylle sine forpliktelser overfor sine kunder. Vi legger til grunn at Finanstilsynet i sin tilsynsvirksomhet vil vektlegge den risikoen.

Det er en enstemmig komité som står bak innstillingen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6.

Sak nr. 7 [10:54:24]

Innstilling fra finanskomiteen om Endringer i finansforetaksloven mv. (andre betalingstjenestedirektiv) (Innst. 25 L (2018–2019), jf. Prop. 110 L (2017–2018))

Åsunn Lyngedal (A) [10:54:55] (ordfører for saken): Regelverket vi er invitert til å vedta, bestemmer at aktører som ikke er tradisjonelle finansinstitusjoner, skal kunne tilby betalingsfullmakttjenester og kontoinformasjons tjenester og skal regulere denne virksomheten. Høsten 2015 ble andre betalingstjenestedirektiv, kalt PSD 2, vedtatt i EU. I denne saken blir den offentligrettslige delen av direktivet en del av norsk lovgivning, i tråd med EØS-avtalen. Forslaget endrer finanstilsynsloven, finansavtaleloven, finansforetaksloven og betalingssystemloven. Det er de overordnede reglene som foreslås inntatt i loven. De mer detaljerte bestemmelsene skal fastsettes i forskrift.

For betalingsfullmakttjenester er adgangen til å tilby tjenestene løst ved at de blir underlagt krav til konsekvens som for andre betalingsforetak. Når det gjelder kontoinformasjons tjenester, er det definert som en online-tjeneste som tilbyr å samle informasjon fra en eller flere av brukernes kontoer. En slikt tjeneste vil bare samle opplysninger og ikke gjennomføre transaksjoner. Slike tjenester er ikke regulert i norsk rett i dag. Lovgivningen vi skal vedta i dag, skal gi sikre tjenester, og det stilles krav til ansvarsforsikring og garantistillelse for begge typer tjenester som sikkerhet for eventuelle erstatningsansvar. Loven forutsetter deling av informa-

sjon, og at det gis tilgang til kredittinstitusjoners betalingssystemer og betalingskontotjenester.

En samlet komité har understreket viktigheten av at personopplysninger behandles betryggende av de nye betalingstjenestetilbydere og viser til at EUs personvernforordning, som trådte i kraft i mai 2018, vil ha betydning for gjennomføringen av PSD 2.

Stortinget vil i denne saken legge til rette for at ny teknologi skal komme forbrukerne til gode gjennom bedre tjenester, økt valgfrihet og rimeligere betalings tjenester. Komiteen merker seg at finansnæringen er positiv til endringene og er opptatt av at regelverket innføres snarlig, sånn at det oppnås et felles regelverk med resten av Norden og Europa.

Finanstilsynet får en viktig rolle gjennom sitt tilsyn med de nye tjenestetilbydere. Tilgang til tekniske løsninger, betalingssystemer og kundeautentisering vil kunne gi utfordringer i en overgangsfase og vil kreve tydelig veiledning fra myndighetene for at alle aktører skal kunne tilpasse seg innføring av nytt regelverk.

For å gi økt sikkerhet for elektroniske betalingstjenester og dermed motvirke og begrense svindel stiller PSD 2 krav til at kunden identifiseres med såkalt sterk kundeautentisering. Det er bra. Samtidig kreves nye tekniske løsninger for enkelte næringsaktører, særlig ved bedriftsavtaler med flere brukere.

Høringsinstansene har understreket at det vil være behov for dialog mellom næringsliv og departement ved utforming av forskrifter, sånn at en sikrer at tekniske løsninger er på plass før forskrifter gjøres gjeldende. Forbrukerne vernes gjennom bestemmelsen om at eventuelle gebyrer må opplyses om før en transaksjon foretas, og det kan reguleres nærmere i forskrift. Det er viktig at forskriftsbestemmelser innføres på en slikt måte at nødvendige tilpasninger til dagens praksis kan skje i god tid.

Her er det en enstemmig komité som står bak innstillingen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 7.

Sak nr. 8 [10:58:41]

Interpellasjon fra representanten Grunde Almeland til justis-, beredskaps- og innvandringsministeren:

«Den siste tiden har mediene fortalt om flere grove tilfeller av hatkriminalitet. Det er fortsatt store mørketall for denne type saker. Altfor mange anmelder ikke. Flere interesseorganisasjoner har uttrykt bekymring for at riktig behandling av saker om hatkriminalitet i stor grad avhenger av hvor i landet du befinner deg – dette til tross for at saker om hatkriminalitet skal prioriteres i alle våre

politidistrikter. Et av målene i handlingsplanen «Trygghet, mangfold, åpenhet» fra 2017 er at saker om hatkriminalitet skal sikres lik behandling uavhengig av bosted.

Hva vil regjeringen gjøre for å sikre at arbeidet mot hatkriminalitet er en prioritert oppgave i alle politidistrikter, og at alle saker får lik behandling i alle politidistriktene?»

Grunde Almeland (V) [10:59:42]: Dette er en interpellasjon jeg egentlig skulle ønske vi kunne være foruten. Jeg skulle ønske at jeg slapp å stå her i Stortinget og trekke fram noen få av de altfor mange eksemplene på vold, trusler og diskriminerende handlinger altfor mange opplever.

Jeg skulle ønske jeg slapp, nettopp fordi vi i utgangspunktet har et godt lovverk i Norge. I straffeloven rammes hatkriminalitet av § 77, om skjerpede omstendigheter, § 185, om hatefulle ytringer, § 186, om diskriminering, § 264, om grove trusler, § 272 e, om grov kroppskrenkelse, § 274 e, om grov kroppsskade, og § 352 c, om grovt skadeverk. Dette skal gi dem som utsettes for hatkriminalitet, et godt vern enten hatet kommer på grunn av hudfarge, nasjonal eller etnisk opprinnelse, religion, homofil orientering eller nedsatt funksjonsevne.

Rett før sommeren bestemte vi her i Stortinget at straffelovens bestemmelser om hatefulle ytringer, hatkriminalitet og diskriminering skal utvides slik at de også omfatter hatefulle ytringer som framsettes, eller diskriminering som utøves, på grunn av en persons kjønnsuttrykk eller kjønnsidentitet. Dette er et viktig arbeid som jeg ser fram til at justisministeren fremmer et forslag om for Stortinget.

Til tross for at lovverket tilsynelatende i stor grad er på plass, har mediene den siste tiden fortalt om flere grove tilfeller av hatkriminalitet. Disse sakene har rettet søkelyset mot det samfunnsproblemet dette hatet faktisk er. Det fortjener mer oppmerksomhet enn det så langt har fått, og jeg er glad vi kan diskutere det her i dag.

For det er nettopp dette med eksemplene. Som sagt skulle jeg gjerne sluppet å trekke fram disse her i dag, men altfor ofte skjer disse angrepene uten at vi som storsamfunn gjør noe annet enn å grøsse mens vi skroller videre til neste og hyggeligere sak.

En kveld i september er 33 år gamle Kirsten Flakstad på vei til kjæresten sin. På veien spør to fremmede menn om hen er gutt eller jente. Hen ender på legevakten etter å ha blitt slått og sparket gjentatte ganger på grunn av kjønnsuttrykket sitt.

TV 2 kunne i år fortelle om 22 år gamle Liban Nur, som fikk slengt rasistiske skjellsord etter seg, ble banket opp og filmet av gjerningsmannen, som så spredte voldsvideoen på sosiale medier og skrøt av hendelsen.

I 2016 ble 25 år gamle Tamarin Varner spyttet på på trikken i Oslo fordi hun har cerebral parese.

I helgen viste 17 år gamle Håvard Skåli fram kulen i pannen han fikk etter å ha vært på halloweenfest, til NRK. De siste ordene han hørte før slagene, som handlet om hans seksuelle legning, passer seg ikke for Stortingets talerstol.

I Norge skal ikke folk bli hetset, truet eller skadet på grunn av hvem de er, eller på grunn av en antakelse om hvem de er. Det er fort gjort å ta rettigheter som er vunnet gjennom tiår med kamp, for gitt. Men det finnes en understrøm av hat som må identifiseres og stoppes.

Hatkriminalitet rammer altfor mange, altfor ofte. Hatkriminalitet er bl.a. drapstrusler mot Utøya-overlevende, hets mot samer i 17. mai-toget og antisiganisme – hat mot romfolk. Den siste tiden har vi sett en rekke hatefulle ytringer som tar mye plass i mediebildet. Ikke alt dette er kriminalitet, men det bidrar kanskje til å legitimere nettopp hatkriminaliteten, og det gir uttrykk for mange av de samme holdningene. Jeg tenker her på alt fra kritikken av Oslo-byrådets nye baby, til varaordføreren i Oslos norskhet. Noen ganger kan denne typen ytringer bli til trusler, og noen ganger kan det også bli til faktisk vold.

Denne formen for kriminalitet er helt uakseptabel og må bekjempes. Hatkriminalitet rammer ikke bare offeret for den kriminelle handlingen, men det skaper usikkerhet for alle mennesker som tilhører gruppen. Dette er en form for kriminalitet som rammer en fordi man er den man er, og sender et signal til alle som tilhører en minoritet – at den man er, gjør en til et potensielt offer. Hatkriminalitet motivert i f.eks. offerets seksuelle legning oppleves av mange som et angrep på alle skeive. Den svekker forutsetningene for at absolutt alle borgere skal føle seg trygge og hjemme i Norge.

Trusler eksempelvis mot samfunnsdebattanter basert på deres etnisitet, kjønn eller seksuelle orientering er også et angrep på demokratiet. I Norge skal alle kunne ytre seg med sin identitet og delta i den offentlige debatten. Hatkriminalitet er et angrep på verdiene vi bygger fellesskapet vårt på: frihet, mangfold, menneskeverd, likhet og rettssikkerhet. Derfor er det spesielt viktig at vi tar hatkriminalitet på alvor og sammen jobber for å bekjempe det.

Hvordan vi behandler disse sakene, sier mye om hvor langt vi har kommet som et demokratisk samfunn. Selv om antall anmeldelser har økt de siste årene, er det fortsatt grunn til å tro at det er store mørketall.

Det er et problem at altfor mange ikke anmelder – dette til tross for at antall anmeldte saker om hatkriminalitet igjen økte i 2017, til totalt 549 saker på landsbasis. I Politidirektoratets årlige innbyggerundersøkelse opplyste 1,4 pst. av respondentene å ha blitt utsatt for

hatkriminalitet. Omregnet til antall av befolkningen vil det si at rundt 70 000 mennesker kan ha blitt utsatt for hatkriminalitet i 2017 – et betydelig høyere tall enn det totale antallet anmeldte saker. Politiet er selv av den oppfatning at mørketallene på hatkriminalitet trolig er betydelige.

Politiet og justisministeren har oppfordret mennesker utsatt for hatkriminalitet til å anmelde til politiet, men samtidig ser vi at det er veldig mange som lar være – folk som ikke anmelder fordi belastningen ved å ta steget føles stort, og troen på at politiet skal ta saken på alvor, er for liten.

Leder i FRI mottok i mars en trusselmelding der motivet var hennes seksuelle orientering. Lederen anmeldte saken til politiets hatkriminalitetsgruppe i Oslo. Saken ble så flyttet til Agder politidistrikt fordi gjerningspersonen bodde der. I etterkant hørte hun ingenting før hun mottok et brev i posten om at saken var blitt henlagt. Hun sa i etterkant at hun er usikker på om hun ønsker å anbefale andre i samme situasjon å anmelde, og at saker som denne, der den som er utsatt for hatkriminalitet, må bære all belastning uten oppfølging, ikke er forsvarlig.

Når politiet ikke har tillit, er det ubestridt at noe må gjøres, for dette er ikke en tillit man bare kan knipse med fingrene og få på plass. Det er heller ikke de som utsettes for hat, som har ansvaret her. Det er politiets jobb å vise at de er til å stole på, vise at de som kommer og anmelder, tas på alvor. Det er uakseptabelt at man velger å la være å anmelde hatkriminalitet til politiet fordi de ikke prioriterer sakene. Samtidig ser vi at det er kun Oslo politidistrikt som jobber systematisk med hatkriminalitet.

Da hatkriminalitetsgruppen i Oslo ble opprettet, ble det bl.a. begrunnet fra politiets side at de måtte gjøre en bedre kartleggingsjobb, og at det lå en erkjennelse i at de ikke hadde jobbet nok med dette feltet, ettersom en egen gruppe ble opprettet. Flere politidistrikt bør følge etter. Det skal ikke være slik at en anmeldelse i Oslo følges opp, mens en anmeldelse i Finnmark henlegges.

I 2015 måtte daværende barne-, likestillings- og inkluderingsminister Solveig Horne svare på spørsmål i FN om Norges innsats mot rasisme, da komiteen skulle granske Norges arbeid mot rasisme og diskriminering. Norge har blitt kritisert internasjonalt for ikke å gjøre nok i arbeidet mot hatkriminalitet. Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa, OSSE, har bl.a. pekt på at politiet gjør for lite for å kartlegge omfanget av rasistisk motivert vold, og Den europeiske kommisjonen mot rasisme og intoleranse har tidligere konkludert med at det ikke finnes statistikk som gir et klart bilde av omfanget av rasediskriminering. Flere peker på mang-

lende samordning på tvers av politidistriktene som et problem.

Derav mitt spørsmål: Hva vil regjeringen gjøre for å sikre at arbeidet mot hatkriminalitet er en prioritert oppgave i alle politidistrikt, og at alle saker får lik behandling i alle politidistrikt?

Statsråd Tor Mikkel Wara [11:09:55]: Først vil jeg få takke representanten Almeland for å bringe opp temaet hatkriminalitet, en utfordring regjeringen tar og har tatt på største alvor.

Innledningsvis vil jeg kort minne om definisjonen av hatkriminalitet, slik den brukes av politiet i dag:

Hatkriminalitet er straffbare handlinger som helt eller delvis er motivert av, eller som har bakgrunn i, hat eller negative holdninger til religion, livssyn, hudfarge, nasjonal eller etnisk opprinnelse, homofil orientering og/eller nedsatt funksjonsevne.

Hatkriminalitet er alvorlig integritetskrekkende kriminalitet mot grupper av befolkningen som har et særskilt vern i straffeloven. Politidirektoratets egne tall viser at det for hele landet ble anmeldt 549 saker om hatkriminalitet i 2017. Dette er en økning på 17 pst. fra året før. Politidirektoratet forklarer økningen bl.a. med at politiets kunnskap om hatkriminalitet er langt større i flere politidistrikter. De mener at dette har ført til god fenomenforståelse og mer korrekt registrering av saker ute i distriktene.

Politiet er avhengig av publikums tillit for at saker skal bli anmeldt. Vi tror at kunnskapsutvikling i politidistriktene vil gi økt anmeldelsestilbøyelighet. Hele 37 pst. av sakene fra 2017 ble registrert i Oslo politidistrikt, som siden september 2014 har hatt en egen etterforskningsgruppe for hatkriminalitet. I praksis veileder denne gruppen ved Oslo politidistrikt også andre politidistrikter i etterforskningen av slike saker.

Dessverre er det fortsatt store mørketall for hatkriminalitet. Regjeringen har iverksatt en rekke tiltak som på den ene siden styrker politiets kompetanse på dette området, og som på den andre siden styrker folks tillit til at politiet tar denne typen kriminalitet på alvor. Regjeringen la i 2016 fram en strategi og to handlingsplaner med egne tiltak mot hatkriminalitet. Disse er

- Regjeringens strategi mot hatefulle ytringer 2016–2020
- Regjeringens handlingsplan mot diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk 2017–2020
- Regjeringens Handlingsplan mot antisemittisme 2016–2020

Dessuten har regjeringen en egen handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme, som også bygger opp under dens arbeid mot hatkriminalitet.

I morgen vil barne- og likestillingsministeren og jeg avholde en rundebordskonferanse om hatkriminalitet. Vi vil da snakke med frivillige organisasjoner, representanter fra hjelpeapparatet og andre relevante aktører om status på feltet. Dette gjør vi bl.a. for å få oppdatert kunnskap om utfordringsbildet og innspill til nye grep i arbeidet.

Selv om vi har utarbeidet strategier og planer for arbeidet, kan vi ikke lene oss tilbake. Vi må jevnlig innhente oppdatert kunnskap om problemkomplekset og – om nødvendig – gjøre justeringer på tiltakssiden.

Ofre for hatkriminalitet skal få lik behandling hos politiet, uansett hvor i landet hendelsen har funnet sted. Riksadvokaten har i sitt mål- og prioriteringsskriv for straffesaksbehandlingen gjennom flere år løftet fram hatkriminalitet som en av de sakstypene som skal ha prioritet i alle landets politidistrikter, på linje med annen alvorlig integritetskrenkende kriminalitet. Det er politimesterens ansvar å sikre at hatkriminalitet prioriteres etter Riksadvokatens retningslinjer. Færre politidistrikter, etablering av Felles straffesaksinntak og endret lokal tjenestestruktur skal bidra til en mer effektiv og enhetlig tjenesteproduksjon i politiet. Med færre politidistrikter legger man til rette for å samle ressurser og skape sterkere fagmiljøer. Politiet skal ha solid kunnskap om hvordan straffelovens bestemmelser om hatkriminalitet skal komme til anvendelse.

Det har vært behov for tydelige retningslinjer for registrering av saker. Politidirektoratet har derfor utarbeidet en veileder til bruk i politidistriktene for å sikre ensartet håndtering av saksfeltet. Riktig koding av sakene i politiets registre er også nødvendig for å kunne legge straffeskjerpende momenter til grunn, i tråd med hva loven forutsetter. Det er viktig at politiet fanger opp et eventuelt hatmotiv allerede ved anmeldelse. Alle polititjenestepersoner må kunne gjenkjenne hatkriminalitet og registrere og håndtere denne typen kriminalitet på en riktig måte.

Fra april 2018 er merking av antisemittisme som hatmotiv implementert i politiets registreringssystem. Dette er ett av tiltakene som er forankret i regjeringens handlingsplan mot antisemittisme. Oslo politidistrikt har også utarbeidet en egen samling av rettskraftige dommer som gjelder hatkriminalitet, og planlegger også å utarbeide en tilsvarende samling av eksempler på saker der det gis forelegg. Fortsatt fokusering på rettskraftige reaksjoner vil bidra til enda bedre erfaringslæring og til mer lik behandling av slike saker i politidistriktene i hele Norge.

Politihøgskolen tilbyr fra i høst et nytt studium for videreutdanning innen forebygging og etterforskning av hatkriminalitet. Politiet ber publikum på sine nettsider om tips når det gjelder rasistiske, diskriminerende og hatefulle ytringer på internett, og om informasjon om nettstedet som genererer hatkriminalitet. Tipsmottaket er døgnbemannet hos Kripos. De formidler henvendelser videre til riktig politidistrikt for videre oppfølging. For eksempel kan politiet lokalt ta kontakt med personer som sprer hatefulle ytringer på nett. Dette vil bidra til å styrke politiets forebyggende innsats lokalt, i tillegg til at de kan ta saker videre i straffesakssporet.

I «Trygghet, mangfold, åpenhet, Regjeringens handlingsplan mot diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk» står det at regjeringen vil vurdere «hvordan kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk kan inngå i straffelovens beskyttelse mot ulike former for hatkriminalitet».

Justis- og beredskapsdepartementet sendte i juli på høring en ekstern utredning om det strafferettslige vernet mot diskriminering. Ett forslag er å inkludere kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk som diskrimineringsgrunnlag, slik at bl.a. transpersoner får et bedre vern mot diskriminering. Et sentralt tema er hvilke grunnlag som bør gis et strafferettslig vern mot diskriminering, og om sammenhengen mellom bestemmelsene i straffeloven og diskrimineringslovgivningen er god nok.

Den som anmelder integritetskrenkende kriminalitet, har ofte behov for tverrfaglig bistand for egen trygghet. Det ble i fjor etablert tolv støttesentre for kriminalitetsofre, ett i hvert politidistrikt. Ordningen skal gi bedre oppfølging av ofre og pårørende gjennom hele saksgangen og retter seg bl.a. mot ofre for hatkriminalitet.

Hatkriminalitet og hatefulle ytringer rammer ikke bare det enkelte offer, men skaper redsel og utrygghet i samfunnet som helhet. Denne kriminalitetsformen kan bringe viktige stemmer til taushet og slik sett svekke demokratiet. Gjennom de tiltakene som er beskrevet ovenfor, er det lagt grunnlag for at mennesker med annen etnisitet, religion, funksjonsevne eller legning enn flertallet skal føle seg trygge på at politiet over hele landet tar hatkriminalitet på alvor.

Grunde Almeland (V) [11:17:39]: Jeg satte pris på å høre justisministeren snakke her, nettopp fordi jeg hører en justisminister som synes å ta dette på høyeste alvor, som tar dette store samfunnsproblemet virkelig på alvor, og det mener jeg er et godt steg i riktig retning for at vi skal få gjort noe med det. Den siste tiden har jeg blitt kontaktet av mange interesseorganisasjoner som har uttrykt nettopp denne bekymringen for at riktig behandling av saker om hatkriminalitet i stor grad avhenger av hvor en befinner seg i landet – dette til tross

for at saker om hatkriminalitet skal prioriteres i alle politidistrikter, som jeg var inne på i mitt første innlegg, og som justisministeren også repeterte.

Et av målene i den nevnte handlingsplanen, «Trygghet, mangfold, åpenhet» fra 2017, er jo nettopp at saker om hatkriminalitet skal sikres lik behandling uavhengig av bosted. Jeg er også klar over – og glad for – Riksadvokatens retningslinjer om at dette skal være prioriterte saker. Samtidig ser vi at det likevel ikke alltid blir prioritert.

Det ble nylig laget en veileder, som nevnt, for politiet, som av regjeringen er tenkt skal fungere som et landsdekkende verktøy i arbeidet med å registrere hatkriminalitetssaker riktig. Veilederen kan imidlertid ikke gi de ansatte i hvert distrikt de nødvendige ressursene eller kompetansen i arbeidet som må gjøres på feltet. Regjeringen har videre et mål om større fagmiljøer, som vi har hørt, og rom for spesialisering i politiet, men dagens tiltak sikrer ikke at alle distrikt har kompetanse og ressurser til å håndtere og avdekke hatkriminalitet. For at dette skal være et effektivt virkemiddel i arbeidet mot hatkriminalitet, peker mange på at det er et behov for målrettet spesialisering og dedikerte ressurspersoner eller grupper i distriktene, tilsvarende ordningen i Oslo politidistrikt.

Jeg er også glad for at justisministeren kan melde om at det har kommet et eget videreutdanningstilbud. Håpet mitt er at det skal sikres at dette når ut i alle distriktene, slik at den kompetansen faktisk også når ut, at det ikke bare blir et utdanningstilbud som bare de spesielt interesserte eller de spesielt dedikerte tar.

Så har jeg også en stor forventning til mange av disse handlingsplanene, både at de blir fulgt opp, og ikke minst at den nye varslede handlingsplanen mot rasisme og diskriminering også i stor grad følger opp dette. Jeg ser fram til å høre hvordan dette arbeidet skal følges opp.

Statsråd Tor Mikkel Wara [11:20:51]: La meg igjen begynne med å understreke at jeg setter stor pris på engasjementet til representanten. Jeg tror det er viktig å debattere disse sakene og diskutere dem mye. Det er viktig for politiet, og det er viktig for publikum. Dette er en type kriminalitet som for få tiår tilbake ikke fikk nok oppmerksomhet, og som vi trenger å fokusere på. Jeg er overbevist om at de tiltakene som er iverksatt, vil gi resultater. Jeg tror en veileder vil gi resultater, og jeg tror et studietilbud vil gi resultater. Jeg tror Riksadvokatens stadige påpekninger og prioriteringer vil gi resultater, og jeg tror at den kunnskapsinnhenting som skjer gjennom registrering, vil gi resultater, og at Oslo politidistrikt deler sine kunnskaper.

Når det så gjelder organiseringen i politidistriktene, har jeg en veldig pragmatisk og praktisk holdning til det. I Oslo har man dedikerte ressurser til det. Oslo er et stort distrikt og det kan være naturlig å gjøre det. Ellers er det opp til politimestrene å organisere slik at man får mest mulig politikraft ut av det. Vi har jo i politireformen lagt vekt på felles straffesaksinntak, som er en måte å koordinere og prioritere alle saker på, for det er viktig at det sitter noen og sier hvilke saker vi skal følge opp med én gang og hvilke saker vi skal prioritere å sette inn ressurser på. Det er jo der den viktige prioriteringen mot hatkriminalitet skal skje.

Så kan det godt hende at man likevel skal se på om det i hvert fall i enkelte distrikter er nødvendig med dedikering, men jeg vil ikke si at det er gitt at det er det som er riktig. Det kan til og med hende at det hadde vært mer naturlig å legge enda mer ressurser og kunnskap på Kripos eller på en nasjonal påtaleenhet. Altså: Det er ulike måter å sørge for at kunnskapen blir ivaretatt, fordi vi er fortsatt i en situasjon hvor vi bygger opp kunnskap og skal formidle denne kunnskapen til politifolk ute i landet. Men jeg tar med meg dette innspillet. I utgangspunktet ligger politireformen fast med felles straffesaksinntak, men det kan være behov for både sentraliserte løsninger og spesialiseringer ute i distriktene.

Men som sagt: Vi har fokus på dette, og allerede i morgen setter jeg meg ned med barneministeren for å få enda flere nye innspill fra organisasjonene og dem som jobber med dette. Det er jo fordi barne- og likestillingsministeren også er diskrimineringsminister og har ansvar for å unngå det i Norge. Det illustrerer et annet viktig poeng, at dette ikke bare er en politisak. Dette er også en sak som gjelder bredere deler av samfunnet, det gjelder mange deler av samfunnet, det gjelder arbeidsliv, det gjelder offentlig debatt, det gjelder presse og media, men det gjelder også politiet.

Olivia Corso Salles (SV) [11:23:51]: En lørdag på Tøyen er en kvinne med hijab på vei hjem fra butikken. Ut av det blå hører hun en dame rope – jeg må på forhånd beklage ordbruken, president – «jævla negerhore». Rett etterpå går damen til angrep på henne. Dette er ett eksempel. Representanten Almeland kom med et annet eksempel, som jeg også hadde tenkt å ta opp, som handlet om Tamarin på 25 år som satt på trikken. Som nevnt har hun cerebral parese, en funksjonsnedsettelse som gjør at hun ikke kan styre alle bevegelsene i kroppen sin, og som gjør at hun halter litt når hun går. Hun er vant til å få blikk, men denne gangen var det altså en gutt som reiste seg opp, gikk bort til henne og spyttet på henne. Da Tamarin gikk til politiet for å anmelde saken, fikk hun beskjed om at hun var den første

som hadde anmeldt hatkriminalitet på bakgrunn av funksjonsnedsettelse. Dette er ikke lenge siden.

Riksadvokaten har, som sagt her, hatkriminalitet som en av sine prioriterte saker. Likevel er det kun én avdeling i Oslo enhet øst som jobber spesialisert med hatkriminalitet. Det er ikke godt nok. Ministeren nevnte en veileder. Det er fint med veiledere, men det viktigste er at noe skjer der ute. Når hatkriminalitet er et prioritert område, må det være et mål å heve kompetansenivået i alle politidistriktene og sikre dedikerte ressurser til å prioritere området. Per i dag framstår kompetansehevingen i distriktene som tilfeldig og frivillig.

SV har foreslått at regjeringen skal opprette dedikerte grupper i ulike politidistrikter med oppgave å arbeide mot hatkriminalitet og med mål om å dekke hele landet – grupper som skal ha spesialkompetanse på feltet, arbeide systematisk mot hatkriminalitet, sørge for å heve kompetansen om hatkriminalitet hos alle ansatte i politiet i sitt distrikt og rapportere om det som blir gjort. SV har også foreslått at det opprettes en nasjonal enhet med koordinerings- og fagansvar for hatkriminalitet. Det jeg lurer på, er om dette er noe ministeren kan støtte?

Freddy André Øvstegård (SV) [11:26:33]: I morgen er det 80 år siden jødeforfølgelsene i Tyskland for alvor ble trappet opp, med krystallnatten. 1 400 synagoger ble brent ned, og over 7 500 butikker ble vandalisert. I tillegg ble 91 jøder drept og omtrent 30 000 jøder ført til konsentrasjonsleirer.

I dag, 80 år senere, marsjerer igjen nazister i gatene våre. Den nynazistiske organisasjonen som kaller seg for Den nordiske motstandsbevegelsen, rekrutterer i Norge, med budskap om hat, splittelse og vold. Målet er jøder, skeive, innvandrere, venstresiden og media, for å nevne noen. Akkurat det tegner en veldig mørk og alvorlig himmel over denne interpellasjonsdebatten, fordi folk føler på en helt ekte frykt.

I mitt hjemfylke har nazistene aksjoner hver måned. De har markeringer i gågatene våre. De prøvde å sperre av et valglokale i Sarpsborg på valgdagen i fjor, og overalt hvor man går, ser vi klistremerker og plakater med hatbudskap fra denne gruppen. Nå senest har de hengt opp klistremerker hvor vi kan se bilder av hengeløkker fra lyktestolper med påskriften «reservert for folkeforrædere» – reservert for folkeforrædere. Organisasjonens medlemmer har begått vold, den ytterste konsekvensen av hatkriminalitet, også med dødelig resultat i andre land. Dette er en av hatkriminalitetens organiserte spydspisser i Norge, et eksempel på hatkriminaliteten og hvor langt den kan gå, og en av driverne av noen av de aller verste holdningene.

I 2017 ble det anmeldt 549 saker om hatkriminalitet på landsbasis, og det er en økning på nesten 18 pst. fra året før. Derfor er jeg veldig glad for denne interpellasjonen. Jeg er også glad for at SV tidligere har fremmet forslag som nå ligger inne til behandling, med tiltak mot hatkriminalitet. For det er tydelig at det ikke jobbes godt nok mot hatkriminalitet i hele landet, når vi i dag bare har en dedikert gruppe til dette i Oslo og framveksten av organiserte nynazister har blitt tillatt. Det understreker at mer må gjøres.

Derfor foreslår SV å opprette dedikerte grupper i flere politidistrikt med oppgave å arbeide mot hatkriminalitet på landsbasis og å opprette en nasjonal enhet med koordinerings- og fagansvar for hatkriminaliteten. Dette handler om å ta folks frykt på alvor. Det handler om de ekstreme ytringene vi ser i kommentarfelt. Det handler om de hendelsene vi allerede har fått referert fra denne talerstolen. Det handler om hets, og det handler i ytterste konsekvens om det jeg har snakket om i dag, nemlig organiserte grupperinger rundt et voldelig hatbudskap. Det må vi ta på alvor. Vi må vise at samfunnet skal stille opp for dem som rammes av hat.

Kristin Ørmen Johnsen (H) [11:30:23]: Først takk til representanten Grunde Almeland for denne viktige interpellasjonen. Temaet hatkriminalitet må berøre oss alle, for hatkriminalitet har opphav i rasisme, diskriminering, fobi mot lesbiske, homofile, transpersoner – personer som noen definerer ikke å tilhøre normalen.

Jeg var nylig på en reise i Polen, og i Krakow snublet jeg nesten over en demonstrasjon av ytterliggående grupper som var nøye planlagt. Demonstrasjonen hadde det klare budskapet at homofile og transpersoner ikke var ønsket i landet. Dette er ytterliggående grupper som ikke bare er i Polen, men som også vokser fram i andre europeiske land. De organiserer seg og er på treningsleirer. Jeg er ganske sikker på at andre typer kriminalitet er i kjølvannet av disse gruppene, og det bør bekymre oss. Jeg forstår at det bekymrer vår justisminister.

Siden dette har pågått en stund, har Europarådet allerede tatt opp hatkriminalitet, og siden 2013 det de kaller «No Hate Speech Movement», og tatt flere initiativer til landene for å lage kampanjer, særlig blant ungdom, nettopp med tanke på å forebygge hatefulle ytringer. Kanskje trenger vi en kampanje i Norge for å få en bevissthet om både at det er straffbart, og at det ikke skal forekomme.

Jeg synes det er bekymringsfullt. Selv om politiet nå har bedre metoder og høyere kompetanse som gjør at man kan monitorere og avdekke hatefulle ytringer, har jeg en mistanke om at det kanskje bare er toppen av isfjellet man får avdekket. Jeg er glad for at justisministeren påpeker at vi skal ta dette på det største alvor.

Det er viktig for oss at det er lik praksis i hele landet, at det ikke er forskjell på dette i verken avdekking eller prøving i retten. Jeg tror politiet må sette inn innsatsen i det forebyggende arbeidet. Det gjelder politiets besøk på skoler hvor narkotika- og alkoholmisbruk står høyt i fokus. Jeg tror hatkriminalitet mot grupper er utrolig viktig å få fram.

Igjen takk til representanten som har tatt opp dette temaet. Jeg er sikker på at vi kommer til å jobbe videre med det, og jeg er spent på hvordan justisministeren vil følge opp spørsmål og initiativ som er tatt her i salen.

Himanshu Gulati (FrP) [11:34:16]: Jeg vil gjerne begynne med å gi representanten Almeland ros for å ta opp denne interpellasjonen om et viktig tema. Jeg er også glad for å høre at justisministeren tar dette på største alvor.

Vi lever jo i en tid hvor mer og mer av vår hverdag beveger seg over på internett, og hvor sosiale medier med alt det fantastiske det bringer med seg, også er en arena for både alvorlig og mindre alvorlig hets og mobbing – enten det er mobbing blant skolebarn, eller det vi har sett de siste dagene, hvor en byråd fra Miljøpartiet De Grønne i Oslo, som jeg selv har kranglet mye med når det gjelder politikk, blir hetset når hun kommer med en god nyhet om at hun venter barn og skriver dette på sosiale medier. Vi lever i en tid hvor mye av det vi ikke liker, kommer fram nettopp på sosiale medier og på internett, mens dette tidligere kanskje var mer skjult.

Jeg hadde, jeg tror det var i 2014 eller i 2015, gleden av å få være med statsministeren som hennes statssekretær til Det Mosaiske Trossamfunn i Oslo, hvor vi dessverre fikk høre fra lederen der at begreper som både «hore», «homo» og «jøde» fortsatt er blant de mest brukte skjellsordene i skolegårder i Oslo. For meg var det en vekker. Jeg er glad for at regjeringen, og også Oslo kommune og mange andre offentlige instanser rundt omkring i landet, har ulike strategier, enten det er regjeringens handlingsplan mot antisemittisme, det er strategier mot hatefulle ytringer, eller det er en handlingsplan mot voldelig ekstremisme – den kanskje mest alvorlige på skalaen av den typen hets og det hets kan bringe med seg.

Vi vet fra andre steder i Europa at f.eks. jødiske barn ikke tør å si på skolen at de er jøder. Muslimhets, spesielt på nett, er et økende fenomen. Dette er trist fordi skarp politisk debatt er både viktig og bra for demokratiet. Men når det beveger seg over i hets og hatefulle ytringer, er det noe vi som mennesker rett og slett ikke kan akseptere. Jeg er også veldig glad for at det politiske Norge står sammen om at vi ikke skal akseptere dette, dette er noe som ikke handler om partigrænser, men om hvordan vi

ønsker at vår politiske debatt og anstendighet mellom mennesker skal være i vårt samfunn.

Jeg vil igjen takke interpellanten for å ta opp denne viktige problemstillingen, og jeg er glad for at regjeringen har flere strategier som følges opp. Men dette arbeidet er nok ikke over med det første – her må vi alle være årvåkne og kontinuerlig ta vår del av jobben framover.

Grunde Almeland (V) [11:37:45]: Noe av det vanskeligste med å skrive denne interpellasjonen og finne ut hva man skal si, var ikke at det var mangel på eksempler å trekke fram eller ting å bringe opp, men det var rett og slett å finne ut hvilke eksempler jeg kunne trekke fram, fordi det finnes så mange forferdelige som ikke egner seg å trekke fram på Stortingets talerstol. For alle vi i denne salen må anerkjenne at vi tidligere ikke har gjort nok – det er ingen av oss som har gjort nok med dette tidligere. Derfor må vi se framover, og jeg er glad for at justisministeren varsler at han er på ballen her.

Det er noen særlige utfordringer også i vår samtid. Når man eksponeres for så mye hat i sosiale medier og på internett, skaper det en annen virkelighet for dem som har disse hatefulle tankene, og man får i mye større grad enn før også bekreftelse på disse tankene. Når det blir sendt ut filmer med «tutorials», altså opplæring i hvordan man limer igjen munnen til folk som ser ut som om de er homofile, eller limer igjen andre kroppsåpninger, ryster det meg virkelig, også når det sendes ut filmer som oppfordrer folk til å begå grov vold mot folk de mener er annerledes. I det siste har vi sett en film der en unggutt, heldigvis ikke i Norge, ligger døende på bakken med kommentaren: Dette var riktig å gjøre. Det sendes rundt også i norske miljøer. Dette er eksempler som er så grufulle at det virkelig, virkelig er på sin plass at vi alle innser at dette er noe vi må jobbe med framover.

Jeg er glad for mange av de signalene justisministeren sender her i dag. Jeg er også glad for at han signaliserer at han skal se på dette med organiseringen, for det finnes helt klart flere modeller og flere måter å gjøre det på. Det viktige for meg er at vi sørger for at kompetansen er der, for det er prioriterte saker i dag, men det er ikke nok kompetanse ute, så vi må finne gode måter å sørge for at kompetansen kommer ut på. Vi må også anerkjenne at begrepet «hatkriminalitet» er større enn mange kanskje har i sin bevissthet. For det handler om homofile, som har blitt nevnt mye i dag, men det handler også om funksjonsnedsettelse – det handler om utrolig mange grupper som veldig lett blir glemt i denne typen debatter.

Jeg ser fram til at vi fortsetter denne diskusjonen. Denne interpellasjonen håper jeg bare var en liten start.

Statsråd Tor Mikkel Wara [11:40:56]: Jeg vil igjen få lov til å takke interpellanten og de andre deltakerne i denne debatten. Jeg synes det var veldig gode og ikke minst tankevekkende innlegg fra alle.

Jeg tror vi alle kan erkjenne to ting. Det ene er at vi trenger mer kunnskap om dette – både vi, politiet og det offentlige Norge – men vi kan også være tydeligere på holdninger. Når det gjelder holdninger, tenker jeg at man kan ta det på større alvor når det dukker opp. Det tror jeg nok gjelder politiet, men det gjelder også alle oss som personlig deltar i den offentlige debatten. Vi har et behov for å være tydelig, vise holdninger når det kommer uakseptable ytringer – selv om de ikke er kriminelle, tror jeg er det er et poeng å vise holdningene.

Når det gjelder politiets arbeid, er dette prioritert. Det er også grunn til å minne om at vi er midt i en politireform. Stortinget har behandlet politireformen for en stund siden; politiet er i gang med reformen nå. De fleste vedtakene om de siste organisasjonsendringene kommer på plass i 2018. Jeg er enda litt tilbakeholden med å detaljstyre politiet. Det er veldig mange ønsker om å tegne organisasjonskart for politiet, hvor det skal stå noe enten om særlig innsats mot en type kriminalitet, om at det skal være en geografisk lokalisasjon, eller om hvor det skal være et lensmannskontor. Jeg tenker at vi nå skal la denne reformen få gå seg til, og så må vi prøve å la politimestrene organisere sitt arbeid i størst mulig grad.

Det betyr ikke at de skal være uten politisk oppmerksomhet eller politisk trykk. Vi har virkemidler gjennom dialogene med Politidirektoratet og Riksadvokatens skriv, hvor vi sier hva som skal prioriteres. Jeg har ingen skarpe tanker om hvordan man skal tegne organisasjonskart eller organisasjonsbokser ute hos politimestrene. Det viktigste er at det virker.

Når det gjelder denne typen kriminalitet, tror jeg det er veldig viktig at alle politifolkene, alle politipatruljene og alle påtalejuristene er obs på det, klar på det, forstår det og kjenner det igjen når det forekommer – at man ikke er så spesialisert at det blir borte. Dette er noe som den nye avdekningen viser, nemlig at det nok har vært en del kriminalitet der ute, som man kanskje ikke har tenkt på som hatkriminalitet. Det betyr at man ikke får med det straffeskjerpene elementet som skal ligge til grunn. Når man f.eks. blir dømt for en krenkelse eller vold, skal det være straffeskjerpene hvis det er hatkriminalitet. Det er viktig at alle kjenner det igjen.

Jeg er også enig med representanten i at internett ikke er en lovlig sone. Det er ikke sånn at fordi vi har fått internett, er det fritt fram å gjøre hva man vil der. Også internett skal være underlagt de samme regler og lover som gjelder for resten av samfunnet.

Presidenten: Debatten i sak nr. 8 er dermed omme.

Votering

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da ser det ut til at Stortinget er klar til å gå til votering.

I sak nr. 1 foreligger det ikke noe voteringstema.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

l o v

om endringer i stiftelseslova (tilgang til opplysninger i Folkeregisteret)

I

I lov 15. juni 2001 nr. 59 om stiftelser skal § 7 nytt femte ledd lyde:

Stiftelsestilsynet kan, uten hinder av taushetsplikt, innhente opplysninger fra Folkeregisteret når det er nødvendig for å løse oppgaver etter stiftelsesloven, arveloven og dekningsloven.

II

Lova gjeld frå den tida Kongen fastset.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

om endring i Stortingets vedtak 12. desember 2017 nr. 2183 om skatt av inntekt og formue mv. for inntektsåret 2018 (Stortingets skattevedtak)

I

§ 5-1 skal lyde:

§ 5-1 Tonnasjeskatt

Aksjeselskap, allmennaksjeselskap og tilsvarende selskap hjemmehørende i annen EØS-stat som nevnt i skatteloven § 8-10, skal svare tonnasjeskatt, jf. skatteloven § 8-16, etter følgende satser:

- 90 øre per dag per 100 nettotonn for de første 1 000 nettotonn, deretter
- 18 kroner per dag per 1 000 nettotonn opp til 10 000 nettotonn, deretter
- 12 kroner per dag per 1 000 nettotonn opp til 25 000 nettotonn, deretter
- 6 kroner per dag per 1 000 nettotonn.

Satsene i første ledd kan reduseres etter nærmere bestemmelser fastsatt av departementet, jf. skatteloven § 8-16 første ledd.

II

Endringen under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2018.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

l o v

om endringer i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven)

I

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt gjøres følgende endringer:

§ 8-13 nye femte til tiende ledd skal lyde:

(5) For selskaper innenfor ordningen gjelder begrensninger i adgangen til å leie ut fartøyer på bareboat-vilkår etter bestemmelsene i sjette til niende ledd nedenfor.

(6) Som utleie på bareboat-vilkår regnes utleie der ansvaret for å bemanne fartøyet ikke påhviler uteieren eller et nærstående selskap. Som nærstående selskap etter dette ledd regnes

- a. selskap der utleieren har direkte eller indirekte interesse i form av eierskap eller stemmerettigheter på 25 prosent eller mer eller rett til å motta 25 prosent eller mer av overskuddet og

- b. selskap som har direkte eller indirekte interesse i utleieren i form av eierskap eller stemmerettigheter på 25 prosent eller mer eller rett til å motta 25 prosent eller mer av overskuddet.

Hvis et selskap har direkte eller indirekte interesse i utleieren og en eller flere andre enheter på 25 prosent eller mer, anses alle selskapene for nærstående. Som nærstående regnes også norske og utenlandske selskaper som utgjør et konsern i henhold til regnskapsloven § 1-3.

(7) Ved beregning av tonnasjeandel som er leid ut på bareboat-vilkår etter denne paragraf medtas den samlede innleide og eide tonnasjen i en selskapsgruppe som er omfattet av skatteordningen etter §§ 8-10 til 8-20. Med tonnasje forstås nettotonnasje slik denne til enhver tid er fastsatt i målebrev som er gyldige her i riket i henhold til forskrift 30. juni 2015 nr. 823 om måling av skip og flyttbare innretninger. I selskapsgruppe etter dette ledd inngår norske og utenlandske selskaper som per 31. desember i inntektsåret utgjør et konsern i henhold til regnskapsloven § 1-3. Tonnasje som leies inn til et selskap på bareboat-vilkår og som leies ut igjen på bareboat-vilkår medtas ikke. Det samme gjelder tonnasje som leies inn til et selskap på time charter- eller voyage charter-vilkår og som leies ut igjen på time charter- eller voyage charter-vilkår, jf. tiende ledd annet punktum, unntatt når tonnasjen inngår i selskapets virksomhet knyttet til salg av transporttjenester. Tonnasje i underliggende selskap som beskattes etter §§ 8-10 til 8-20, jf. § 8-11 første ledd g, medregnes bare dersom det underliggende selskapet tilhører selskapsgruppen. Tonnasjeandelen for inntektsåret beregnes som et vektet snitt av andelene for alle årets dager. Det enkelte selskap kan likevel velge at tonnasjeandelen for inntektsåret skal beregnes som et vektet snitt av alle dager i inntektsåret og de tre siste årene forut for inntektsåret. Tonnasje i underliggende selskap med deltakerfastsetting og NOKUS-selskap, jf. § 8-11 første ledd e og f, medregnes med en forholdsmessig andel. Ved endring i eierandel i løpet av et år medregnes tonnasje i underliggende selskap med deltakerfastsetting og NOKUS-selskap slik at selskapets samlede tonnasje for hele året fordeles i forhold til eierandel og dager andelen har vært eiet.

(8) Selskap innenfor ordningen kan ikke leie ut fartøy på bareboat-vilkår dersom:

- a. leieavtalen overfører eierskapet til fartøyet til leietaker eller en tredjepart ved utløpet av leieperioden, unntatt når prisen skal tilsvare markedspris vurdert på tidspunktet for utløp av leieperioden,
- b. leietaker eller en tredjepart har rett til å kjøpe fartøyet ved utløpet av leieperioden, unntatt når prisen skal tilsvare markedspris vurdert på tidspunktet for utløp av leieperioden,
- c. andre forhold gjør det sannsynlig at leietaker eller en tredjepart vil overta fartøyet i løpet av avtaleperio-

- den eller senere, unntatt når prisen skal tilsvare markedspris vurdert på tidspunktet for overtakelse,
- d. nåverdien av minimum leiebetalingen tilsvarer mer enn 90 prosent av markedsverdien for fartøyet ved inngåelse av leieavtalen,
 - e. hele eller deler av gevinst og tap som følge av variasjoner i restmarkedsverdien av fartøyet tilfaller leietaker,
 - f. leietaker har etter utløpet av den opprinnelige avtalen rett til å fornye denne, til en leie som ligger under markedsleie for et tilsvarende fartøy eller
 - g. leieperioden går over mer enn 50 prosent av fartøyets totale økonomiske levetid, estimert ved leieperiodens begynnelse.

Andelen av selskapsgruppens tonnasje som er utleid på bareboat-vilkår kan ikke overstige 40 prosent av gruppens totale tonnasje.

(9) Oppfylles ikke vilkårene som nevnt under åttende ledd kan selskap som leier ut hjelpefartøyer i petroleumsvirksomhet mv. på bareboat-vilkår, og som ikke leier ut andre typer fartøyer på slike vilkår, likevel skattlegges etter §§ 8-10 til 8-20 dersom andelen av selskapsgruppens tonnasje som er utleid på bareboat-vilkår ikke overstiger 50 prosent av gruppens totale tonnasje. Departementet gir forskrift om hvilke typer fartøy som omfattes av foregående punktum. Den strategiske ledelsen for fartøy som nevnt i første punktum må utøves av et selskap som er hjemmehørende i en EØS-stat og leieperioden kan være maksimalt fem år, med tillegg på inntil tre år dersom det foreligger avtale om adgang til å forlenge perioden.

(10) Andelen av selskapsgruppens tonnasje som er leid inn på time charter- eller voyage charter-vilkår og som ikke er EØS-registrert kan ikke overstige 90 prosent av den totale tonnassen i selskapsgruppen som er omfattet av skatteordningen etter §§ 8-10 til 8-20. Fartøyer anses som leid inn på time charter- eller voyage charter-vilkår dersom verken innleier eller et selskap i samme selskapsgruppe har overtatt ansvaret for bemanning av fartøyet. Med tonnasje forstås nettotonnasje slik denne til enhver tid er fastsatt i målebrev som er gyldige her i riket i henhold til forskrift 30. juni 2015 nr. 823 om måling av skip og flyttbare innretninger. I selskapsgruppe etter dette ledd inngår norske og utenlandske selskaper som utgjør et konsern i henhold til regnskapsloven § 1-3 per 31. desember i inntektsåret. Tonnasje som leies inn til et selskap på bareboat-vilkår og som leies ut igjen på bareboat-vilkår medtas ikke. Tonnasje i underliggende selskap som beskattes etter §§ 8-10 til 8-20, jf. § 8-11 første ledd g, medregnes bare dersom det underliggende selskapet tilhører selskapsgruppen. Andelen beregnes som et vektet snitt av andelen for alle inntektsårets dager. Tonnasje i underliggende selskap med deltakerfastsetting og NOKUS-selskap, jf. § 8-11 første ledd e og f, medregnes med en for-

holdsmessig andel. Ved endring i eierandel i løpet av året medregnes tonnasje i underliggende selskap med deltakerfastsetting og NOKUS-selskap slik at selskapets samlede tonnasje for hele året fordeles i forhold til eierandel og dager andelen har vært eiet.

§ 8-17 tredje ledd nytt sjette og syvende punktum skal lyde:

Rettingsadgangen etter dette ledd gjelder ikke ved brudd på vilkåret etter § 8-13 åttende ledd om at andelen av selskapsgruppens tonnasje som er utleid på bareboat-vilkår ikke kan overstige 40 prosent av gruppens totale tonnasje eller ved brudd på vilkåret etter § 8-13 niende ledd om at andelen av selskapsgruppens tonnasje som er utleid på bareboat-vilkår ikke kan overstige 50 prosent av gruppens totale tonnasje. Rettingsadgangen gjelder heller ikke ved brudd på vilkåret i § 8-13 tiende ledd.

II

Endringen under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2018.

III

Ved ikrafttredelsen av endringene under I gjelder følgende overgangsregler:

(1) For selskap som er skattlagt etter den særskilte skatteordningen for inntektsåret 2017, og som for inntektsåret 2018 fortsatt skal skattlegges etter den særskilte skatteordningen, må kravene i § 8-13 åttende og niende ledd være oppfylt innen 1. november 2018. Ved beregningen av andelen av selskapsgruppens tonnasje som er utleid på bareboat-vilkår kan perioden 1. november 2018 til 31. desember 2018 alternativt legges til grunn. Selskaper som trer ut av ordningen på grunn av brudd på vilkårene i § 8-13 åttende og niende ledd anses som trådt ut av ordningen fra og med 1. november 2018.

(2) Tonnasje som er leid ut på bareboat-vilkår etter eksisterende kontrakter per 31. desember 2017 er ikke omfattet av begrensningene i § 8-13 åttende og niende ledd og skal ikke inngå ved beregningen av tonnasjeandel som er utleid på bareboat-vilkår. Foregående punktum gjelder ikke dersom gjenværende leieperiode per 1. januar 2018 overstiger åtte år. Ved anvendelse av § 8-13 niende ledd er tidsgrensen etter foregående punktum fem år, men slik at det ikke tas hensyn til adgang til å forlenge leieperioden med inntil tre år. Ved anvendelse av bestemmelsene i dette ledd tas det ikke hensyn til avtaler om reduksjon av leieperioden i eksisterende avtaler om bareboat-utleie som er gjort i perioden 15. november 2017 til 31. desember 2017.

(3) Tonnasje som er innleid på time charter- eller voyage charter-vilkår etter eksisterende kontrakter per 31. desember 2017 skal ikke inngå ved beregningen av tonnasje-

andel som er innleid på time charter- og voyage charter-vilkår etter § 8-13 tidende ledd.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voterer over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 5

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

v e d t a k:

Stortinget samtykker til å sette i kraft en protokoll om endring av overenskomst av 23. september 1996 mellom de nordiske land til unngåelse av dobbeltbeskatning og forebyggelse av skatteunndragelse med hensyn til skatter av inntekt og formue, undertegnet i Helsingfors den 29. august 2018.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 6

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

l o v

om endringer i finansforetaksloven (forsikrings- og pensjonsforetaks investeringer i forsikringsfremmed virksomhet)

I

I lov 10. april 2015 nr. 17 om finansforetak og finanskonsern gjøres følgende endringer:

§ 13-9 andre ledd oppheves.

Nåværende tredje ledd blir andre ledd.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voterer over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 7

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

l o v

om endringer i finansforetaksloven mv. (andre betalings-tjenestestedirektiv)

I

I lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet med finansforetak mv. skal § 1 første ledd nr. 4 lyde:
4. betalingsforetak og opplysningsfullmektiger,

II

I lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag skal ny § 9 a lyde:

§ 9 a *Forskrift om betalingstjenester*

Kongen kan i forskrift gi regler om betalingstjenester som nevnt i vedlegg I nr. 7 og nr. 8 til Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2015/2366 av 25. november 2015 om betalingstjenester i det indre marked, om endring av direktiv 2002/65/EF, 2009/110/EF og 2013/36/EU og forordning (EU) nr. 1093/2010 og oppheving av direktiv 2007/64/EF. I forskriften kan det bestemmes at slike tjenester skal anses som betalings-tjenester etter denne loven, og bestemmelsene kan helt eller delvis fravike reglene i denne loven.

III

I lov 17. desember 1999 nr. 95 om betalingssystemer m.v. gjøres følgende endringer:

§ 1-1 tredje ledd skal lyde:

Som systemer for betalingstjenester regnes systemer basert på standardvilkår for overføring av penger fra eller mellom kundekonti i banker eller andre som kan yte betalingstjenester etter *finansforetaksloven* § 2-3 første ledd når overføringene bygger på bruk av be-

talingskort, tallkoder eller annen form for selvstendig brukerlegitimasjon utstedt til en ubestemt krets.

§ 5-1 første ledd skal lyde:

Bestemmelsene i dette kapitlet gjelder betalingsforetaks adgang til å delta i betalingssystemer i Norge. Bestemmelsene får tilsvarende anvendelse for andre ytere av betalingstjenester som nevnt i *finansforetaksloven* § 2-3.

§ 5-1 annet ledd skal lyde:

Med betalingsforetak menes foretak med tillatelse til å drive betalingstjenestevirksomhet etter reglene i eller i medhold av *finansforetaksloven* § 2-10.

§ 5-3 skal lyde:

§ 5-3 *Unntak*

Reglene i § 5-2 gjelder ikke for

- a) betalingssystemer som omfattes av rådsdirektiv 98/26/EF om endelig oppgjør i betalingssystem og i oppgjørssystem for verdipapir,
- b) betalingssystemer som utelukkende er sammensatt av ytere av betalingstjenester innenfor et *finanskonsern*.

Deltaker i et betalingssystem som omfattes av rådsdirektiv 98/26/EF om endelig oppgjør i betalingssystem og i oppgjørssystem for verdipapir som gir én betalingstjenestetilbyder adgang til å sende transaksjoner gjennom systemet, skal på anmodning gi andre betalingstjenestetilbydere tilsvarende tilgang i samsvar med § 5-2. Deltaker i det notifiserte systemet som avslår å gi betalingstjenestetilbyderen mulighet til å sende betalingsordre gjennom systemet, skal gi betalingstjenestetilbyderen begrunnelse for avslaget.

Ny § 6-1 skal lyde:

§ 6-1 *Tilgang til kredittinstitusjoners betalingskontotjenester*

En kredittinstitusjon skal gi betalingsforetak adgang til sine betalingskontotjenester på objektive, ikke-diskriminerende og forholdsmessige vilkår. Slik tilgang skal gis i den utstrekning som kreves for at betalingsforetaket uhindret og effektivt skal kunne tilby betalingstjenester.

Dersom en kredittinstitusjon gir et betalingsforetak avslag på tilgang til institusjonens betalingskontotjenester etter første ledd, skal institusjonen melde fra til tilsynsmyndighetene og begrunne avslaget.

Nåværende §§ 6-1 til 6-4 blir §§ 6-2 til 6-5.

IV

I lov 10. april 2015 nr. 17 om finansforetak og finanskonsern gjøres følgende endringer:

§ 2-3 skal lyde:

§ 2-3 *Betalingstjenester mv.*

(1) Betalingstjenester kan bare utføres av banker, kredittforetak, betalingsforetak, e-pengeforetak og opplysningsfullmektiger og av finansieringsforetak som etter denne loven har tillatelse til å drive slik virksomhet her i riket. Pengeoverføringer kan også utføres av foretak med tillatelse etter § 2-10 tredje ledd.

(2) Betalingstjenester kan også utføres av utenlandske kredittinstitusjoner, betalingsforetak, e-pengeforetak og opplysningsfullmektiger som etter denne loven har adgang til å drive slik virksomhet her i riket.

(3) Som betalingstjenester regnes i denne loven tjenester som angitt i finansavtaleloven § 11. Med pengeoverføringer menes betalingstjeneste som angitt i finansavtaleloven § 12 bokstav k.

(4) Tillatelse til å utføre betalingstjenester omfatter, når ikke annet er fastsatt, også omsetning av valuta i forbindelse med pengeoverføringer med utlandet og kredittytting innenfor fastsatte kredittgrenser ved gjennomføringen av *betalingstjeneste som angitt i finansavtaleloven § 11 første ledd bokstav b og c*, dersom kreditten ikke ytes av midler mottatt for å utføre betalingsoverføringer, og er kortsiktig og skal tilbakebetales senest innen 12 måneder.

(5) Departementet kan fastsette nærmere regler om betalingstjenestevirksomhet, hva som skal regnes som betalingstjenester og hva som ikke skal regnes som betalingstjenester. I forskriften kan det bestemmes at enkelte typer av virksomhet er underlagt meldeplikt.

§ 2-9 annet ledd skal lyde:

(2) Et finansieringsforetak kan også gis tillatelse til å drive virksomhet som e-pengeforetak, betalingsforetak eller som opplysningsfullmektig med mindre hensyn til foretakets risikostyring og soliditet eller andre tilsynsmessige hensyn tilsier at slik virksomhet drives i eget foretak.

§ 2-10 skal lyde:

§ 2-10 *Konsesjon som betalingsforetak*

(1) Tillatelse til å drive virksomhet som betalingsforetak gir adgang til å utføre betalingstjenester og til å motta betalingsmidler fra kunder til bruk ved utførelsen av slike tjenester. Tillatelsen kan avgrenses til å gjelde én eller flere av de tjenester som er nevnt i finansavtaleloven § 11 første ledd.

(2) *For foretak som kun har tillatelse til å tilby betalingsfullmaktjeneste, gjelder ikke finansforetaksloven § 3-1 tredje ledd bokstav d og bokstav j og § 13-18. Betalingsfullmektiger skal ha ansvarsforsikring som dekker de geografiske områder hvor den tilbyr tjenester, eller stille annen lignende garanti til dekning av eventuelt erstatningsansvar. Departementet kan i forskrift gi bestemmel-*

ser om ansvarsforsikring og tilsvarende garanti, herunder om beregning av minimumsbeløpet.

(3) Et betalingsforetak kan også gis tillatelse til å drive virksomhet som finansieringsforetak, med mindre hensynet til foretakets risikostyring og soliditet eller andre tilsynsmessige hensyn tilsier at slik virksomhet drives i eget foretak.

(4) Foretak med hovedkontor i Norge kan gis en begrenset tillatelse som betalingsforetak. Bestemmelsene i kapittel 4 gjelder ikke ved en begrenset tillatelse. For virksomhet i henhold til begrenset tillatelse gjelder følgende:

- a) Foretaket kan bare yte betalingstjenesten pengeoverføring, jf. finansavtaleloven § 11 første ledd bokstav d.
- b) Foretaket skal ha systemer og retningslinjer for kontroll og avdekking av risiko for å påse at forpliktelsene på alle vesentlige aktivitetsområder vil bli oppfylt, herunder sikring av midler mottatt i forbindelse med pengeoverføringer.
- c) Foretaket skal ha startkapital som angitt i § 3-4 annet ledd bokstav a.
- d) Det samlede beløpet for betalingstransaksjoner utført av virksomheten i gjennomsnitt over de 12 foregående måneder skal ikke overstige et beløp på fem millioner kroner per måned. Departementet kan ved enkeltvedtak fastsette et annet maksimalbeløp, men ikke et beløp i norske kroner som overstiger tilsvarende tre millioner euro per måned.
- e) Foretaket har ikke adgang til å benytte agenter.

(5) Departementet kan fastsette nærmere regler om betalingsforetak og foretak med begrenset tillatelse etter fjerde ledd, herunder gjøre unntak fra reglene som gjelder for finansforetak, og fastsette regler om organisering, virksomhet, kapitalkrav, eierforhold, sikring av midler, bruk av agenter og oppdragstakere, vilkår for tillatelse, tilbakekall av tillatelse, utenrettslig tvisteløsningsordning og tilsyn. Departementet kan ved forskrift eller enkeltvedtak gjøre unntak for virksomhet som omfattes av fjerde ledd.

Ny § 2-10 a skal lyde:

§ 2-10 a *Opplysningsfullmektig*

(1) Tillatelse som opplysningsfullmektig gir adgang til å tilby kontoinformasjonstjeneste.

(2) For opplysningsfullmektiger gjelder reglene i kapittel 3 med unntak av § 3-1 annet ledd og tredje ledd bokstav a om eierforhold og bokstav c, d, i og j, og § 3-3 og § 3-4. Bestemmelsen i § 3-7 gjelder med unntak av første ledd bokstav d og e. Kapittel 4 og 5 og tilhørende forskrifter gjelder tilsvarende.

(3) Opplysningsfullmektiger skal ha ansvarsforsikring eller stille garanti til dekning av eventuelt erstatningsansvar.

(4) Opplysningsfullmektiger skal uten ugrunnet opphold melde fra til Finanstilsynet om endringer i de opplysninger som tidligere er mottatt fra virksomheten og som lå til grunn for tillatelsen.

(5) Departementet kan ved forskrift fastsette nærmere regler om kravene til opplysningsfullmektigers virksomhet, vilkår for tillatelse og tilbakekall av tillatelse, utenrettslig tvisteløsningsordning, tilsyn, ansvarsforsikring og tilsvarende garanti, herunder om beregning av minimumsbeløpet.

§ 3-1 nytt femte ledd skal lyde:

(5) Departementet kan gi nærmere regler om kravene til søknader fra betalingsforetak og e-pengeforetak i forskrift.

§ 3-4 annet ledd bokstav b skal lyde:

(b) 50 000 euro dersom betalingsforetaket tilbyr betalingsfullmaktjeneste,

§ 3-7 første ledd bokstav e og ny bokstav f skal lyde:

- e) foretaket ikke oppfyller kapitalkrav fastsatt i eller i medhold av denne loven, eller unnlater å etterkomme pålegg av Finanstilsynet,
- f) foretaket ville utgjøre en trussel mot betalingssystemets stabilitet eller tilliten til det, dersom det fortsatte sin betalingstjenestevirksomhet.

Ny § 5-10 skal lyde:

§ 5-10 *Nasjonalt kontaktpunkt for agenter av utenlandske betalingsforetak og e-pengeforetak*

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om nasjonalt kontaktpunkt for agenter av utenlandske betalingsforetak og e-pengeforetak, herunder plikter for kontaktpunktet.

§ 13-21 annet ledd skal lyde:

(2) Departementet kan gi forskrift om behandling av betalingsinformasjon. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om betalingstjenestetilbyderes behandling av personopplysninger. Forskriften kan gi hjemmel til behandling av sensitive betalingsopplysninger.

§ 16-2 femte ledd skal lyde:

(5) Taushetsplikten etter første ledd er ikke til hinder for utlevering av opplysninger i forbindelse med gjennomføring av betalingstransaksjoner eller ved tilbud av en tjeneste betalingsstjenestebrukeren har anmodet om.

Nåværende femte til syvende ledd blir sjette til åttende ledd.

V

Ikrafttredelse og overgangsregler

- (1) Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene i loven til forskjellig tid.
- (2) Departementet kan gi overgangsregler.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

I sak nr. 8 foreligger det ikke noe voteringstema.

Sak nr. 9 [11:56:32]

Referat

1. (74) Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om å hindre fagforeningsknusing (Dokument 8:37 S (2018–2019))
Enst.: Sendes arbeids- og sosialkomiteen.
2. (75) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Freddy André Øvstegård, Karin Andersen og Sheida Sangtarash om rett til meningsfull fritid for all ungdom (Dokument 8:36 S (2018–2019))
Enst.: Sendes familie- og kulturkomiteen.
3. (76) Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av statlige selskaper – 2017 (Dokument 3:2 (2018–2019))
Enst.: Sendes kontroll- og konstitusjonskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 11.57.

